

1. NAZIOARTEKO EKONOMIARI SARRERA

Oinarrizko galderak

- Zein da jarduera ekonomikoen helburua?
- Gai al da gaurko sistema (kapitalista ...) gutzien oinarrizko beharrak asetzeko eta natura eta emakume eta gizonen bizitza mantentzeko?
- Posible al da banaketa ekitatiboa?

- Ekonomia = produkzio, banaketa eta kontsumoaren alor monetizatuak
- Ekonomiak merkatuak ikertzen ditu
 - Ondasunak (aktibo errealak/finantzarioak)
 - Zerbitzuak
 - Lana/eplegua

Herriak sailkatzeko irizpidea

Geografikoa: lurralde eremu haundiak
Ekonomikoak

- Garatuak: ELGE (ekonomi lankidetzak eta garapenerako erakundea)
- Garabidekoak: Afrika, Latinoamerika eta Asia (Japonia izan ezik)
 - HPOZ
 - IBH
 - Herrialde emergenteak
 - BRIC (populazioaren ia erdia)
- Trantsizioan

Herri pobre oso zorpetuak (iturria: MB)

1. Afganistán	22. Madagascar
2. Benin	23. Malawi
3. Bolivia	24. Malí
4. Burkina Faso	25. Mauritania
5. Burundi	26. Mozambique
6. Camerún	27. Nicaragua
7. Chad	28. Níger
8. Comoras	29. República Centroafricana
9. Congo, República Democrática del	30. Rwanda
10. Congo, República del	31. Santo Tomé y Príncipe
11. Côte d'Ivoire	32. Senegal
12. Eritrea	33. Sierra Leona
13. Etiopía	34. Somalia
14. Gambia	35. Sudán
15. Ghana	36. Tanzanía
16. Guinea	37. Togo
17. Guinea-Bissau	38. Uganda
18. Guyana	39. Zambia
19. Haití	
20. Honduras	
21. Liberia	

- Mundu honetan zenbat mundu?
 - Lehen mundua
 - Bigarren mundua
 - Hirugarren mundua (Alfred Sauvy, 1952)
 - Laugarren mundu bat ere bai?

Munduko ordenu ekonomikoan agintzen duten taldeak

- G-7 (BPG %64)
- G-8
- G-20 (populazioaren bi herenak eta BPGaren %90)

G20

G8

G7

Germany

U.K.

France

Canada

U.S.

Italy

Japan

Russia

Turkey

European Union

Argentina

Brazil

South Korea

Mexico

China

Indonesia

Saudi Arabia

Australia

India

South Africa

- Estatistikarik ez badago edo ez badira ezagutzen, ez da arazorik egongo, ez eta haiek konpontzen saiatzeko politikarik ere (no statistics, no problem, no policy).
- Alemanezko statistik hitzetik: estatuaren datuen azterketari zegokion, hots, “estatuaren zientziari”
- Neurtzen denak badu eragin bat egiten den horretan, baina neurketek akatsak badauzkate, erabakiak okerrak izan daitezke (Stiglitz, Sen, Fitoussi 2008).

- Adierazle bat neurri, zenbaki, gertakizun, iritzi edo pertzepzio bat da, egoera edo zertzelada jakin bat adierazten duena eta egoera edo zertzelada horrek denboran zehar izaten dituen aldaketak neurtzen dituena.
- Adierazleak fenomeno jakin baten irudikapena dira beti, eta errealitate bat osorik edo zati batean erakuts dezakete.
- Ez dira helburua bitarekoa baizik

- askoz konplexuagoa eta multidimentsionalagoa den errealitate batera eginiko hurbilketa baino ez baitira, azken batean litekeena delako neurtzeko prozesua perfektua ez izatea
- munduari begiratzeko era bat islatzen dute
- per capita batez besteko gisa adierazten direlako eta, hortaz, desberdintasun handi batzuk ezkututzen dituztelako

- Adierazle bakunak fenomeno jakin baten alderdi behagarriren bat aztertzeke erabiltzen diren oinarrizko datu batzuen sintesiak edo serieak dira, aldagai bakar bati dagozkionak
- Pobrezia tasa, langabezia, batzbestekoak, medianak, errenta%10 ...
- Errez ulertzen dira

- “laburpen”-zifra bat izaten dira,
- kontzeptu baten zenbait adierazleren neurrizko konbinazioaren emaitza, eta, beraz, aldagai bati baino gehiagori dagozkie
- GGI ...
- Irakurtzeko zailagoak

- Errealitatearen aspektu tangibleak
- Errenta pc, pobre kopuru eta %...

- Pertzepzioak, balioak iritizak ...
- Garrantzi gero eta haundiagoa
- Gutxi desagregatuta sexuaren arabera

TABLA 16

Indicadores complementarios: Percepciones de bienestar

	Percepciones de bienestar individual						Percepciones sobre la comunidad			Percepciones sobre el gobierno			
	Calidad de la educación	Calidad de la atención médica	Nivel de vida	Trabajo	Seguridad	Libertad de elección	Índice general de satisfacción con la vida	Mercado de trabajo local	Confianza en otras personas	Comunidad	Esfuerzos para hacer frente a la pobreza	Acciones para preservar el medio ambiente	Confianza en el gobierno nacional
(% satisfechos)	(% satisfechos)	(% satisfechos)	(% satisfechos)	(% han contestado afirmativamente)	(% satisfechos)	(0, menos satisfechos, 10, más satisfechos)	(% han contestado correctamente)	(% han dado una respuesta fiable)	(% han contestado afirmativamente)	(% satisfechos)	(% satisfechos)	(% han contestado afirmativamente)	
Rango de IDH	2012	2008–2012 ^a	2007–2013 ^a	2007–2012 ^a	2007–2012	2007–2012	2007–2012 ^a	2007–2012 ^a	2009–2011 ^a	2007–2012 ^a	2007–2013 ^a	2007–2013 ^a	2007–2012 ^a
DESARROLLO HUMANO MUY ALTO													
1 Noruega	78	82	90	91	87	92	7,7	54	..	92	34	52	66
2 Australia	66	81	87	87	65	93	7,2	27	..	90	45	69	42
3 Suiza	77	94	94	93	78	94	7,8	35	44	94	67	74	77
4 Países Bajos	74	88	88	92	77	87	7,5	14	46	93	63	66	57
5 Estados Unidos	64	73	72	85	74	82	7,0	28	37	85	43	59	35
6 Alemania	60	86	90	91	79	90	6,7	46	31	94	50	67	52
7 Nueva Zelanda	71	83	87	86	64	90	7,2	29	..	89	53	77	61
8 Canadá	74	75	86	90	84	92	7,4	43	42	91	45	60	52
9 Singapur	85	84	80	88	89	82	6,5	63	33	92	66	84	83
10 Dinamarca	72	81	88	92	80	92	7,5	18	60	94	57	70	53

- Sexuaren arabera baina ez bakarrik

- Arrailak: helburua ixtea
- Arrail txikien atzean egoera txarrak egon daitezke
- Ematen du aldatu behar dutenak emakumeak direla

- Estatistika institutuak
- Nazioarteko erakundeak
 - PNUD
 - CEPAL
 - OCDE
 - UNCTAD
 - NDF
 - MB
 - LNE
 - ...

- Lurraldeetakoak
 - eustat
- Estatukoak
 - INE
- Nazioartekoak
 - Eurostat

- Nazioarteko Ekonomian erabiltzen diren hainbat adierazle:
 - Ongizatea
 - Desberdintasunak
 - Merkataritza
 - Finantzak
 - Sektore publikoa

EURO € CON ...

	\$ USD	Yen JPY	Libra GBP	\$ CAD	AU AUD
01	0,8978	98,25	0,5847	1,3418	1,52
02	0,8252	89,30	0,5807	1,2491	1,596
03	0,8827	107,50	0,6213	1,3602	1,6948
04	0,9061	116,60	0,6221	1,4222	1,6753
05	1,1466	134,76	0,7156	1,6049	1,7806
06	1,1843	134,43	0,6678	1,6482	1,7035
07	1,2824	135,46	0,6815	1,5876	1,6588
08	1,2697	141,62	0,6835	1,4114	1,6515
09	1,3535	162,35	0,67985	1,4984	1,6331
10	1,5458	158,81	0,7938	1,5592	1,6466
11	1,5990	167,48	0,79555	1,5979	1,628
12	1,3574	132,82	0,8986	1,5676	1,78
13	1,2969	120,97	0,86405	1,3249	1,7
14	1,4397	116,28	0,87925	1,3884	1,7
15	1,0950	102,99	0,80495	1,3007	1,7
16		129,80	0,84435	1,318	1,7

D'c

Ongizate
neurri
klasikoa
pc Errenta

- Nazioarteko konparazioak egiteko \$etan
- Kanbio tipoa
- Erosahalmenaren parekidetasuna (EAP)

Ongizate adierazle
erabiliena

BPG pc
Errenta pc

Ongizate adierazle
konposatu
ezagunena

GGI
Hiru dimentsio

BPG

Herri baten,
denboraldi baten
produzitzen
diren azken
ondasun eta
zerbiztuen
balorea

BPG

=

Hazkuntza
ekonomikoa

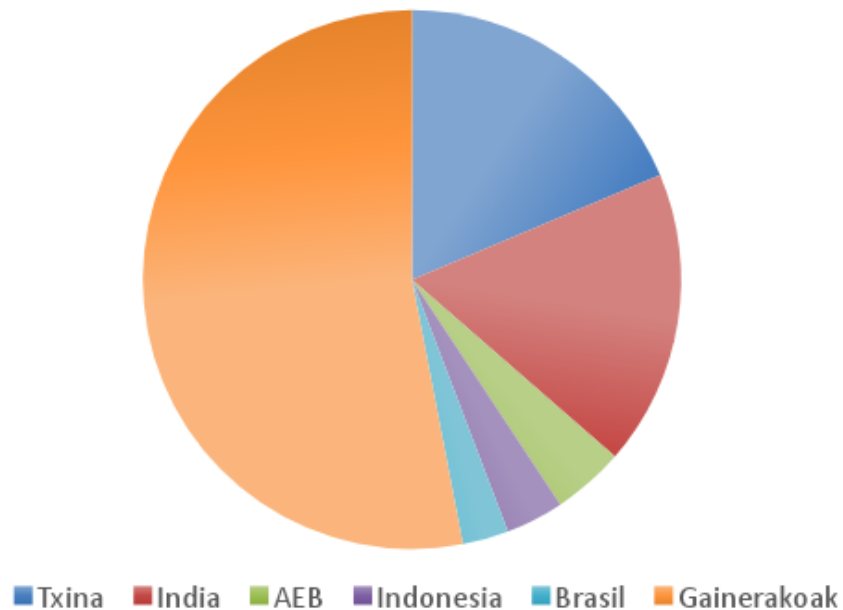
- BPG

- crash de 1929/Franklin D. Roosevelt /Simon

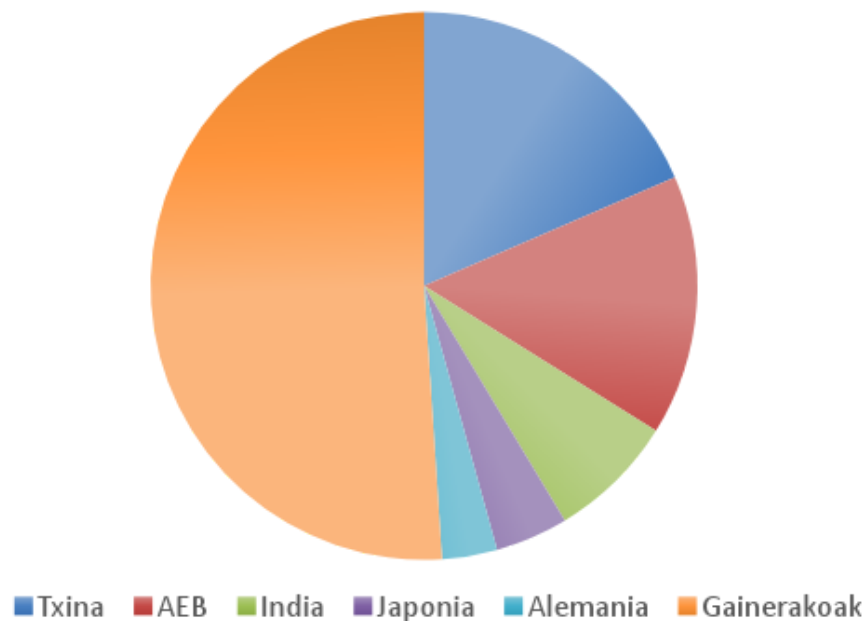
“Una de las razones por las que la mayor parte de la gente percibe que está peor, aunque el producto interior bruto (PIB) suba, es porque efectivamente está peor”. (Sarkozy, justo antes de la GR)

Munduko populazioa (2017)

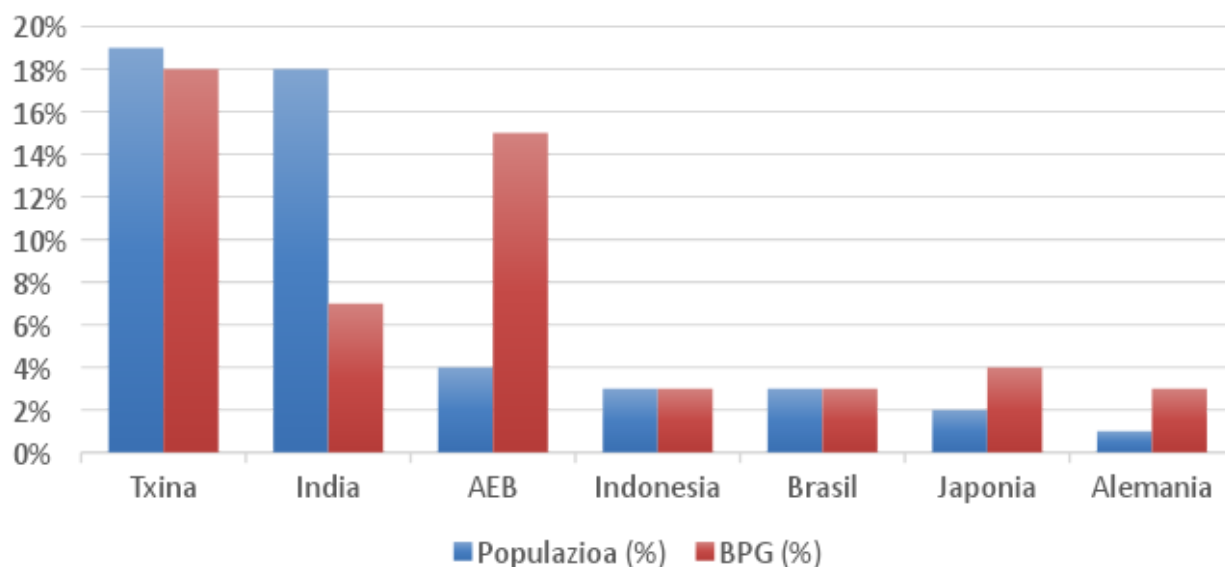
Herrialdeak	Populazioa		%	Hazkunde - tasa
	2017	2030		
Txina	1.409,5	1.441,2	19%	2%
India	1.339,2	1.513,0	18%	13%
AEB	324,5	354,7	4%	9%
Indonesia	264,0	295,6	3%	12%
Brasil	209,3	225,5	3%	8%
Mundua	7.550,3	8.551,2	100%	13%

Munduko BPG (2017)

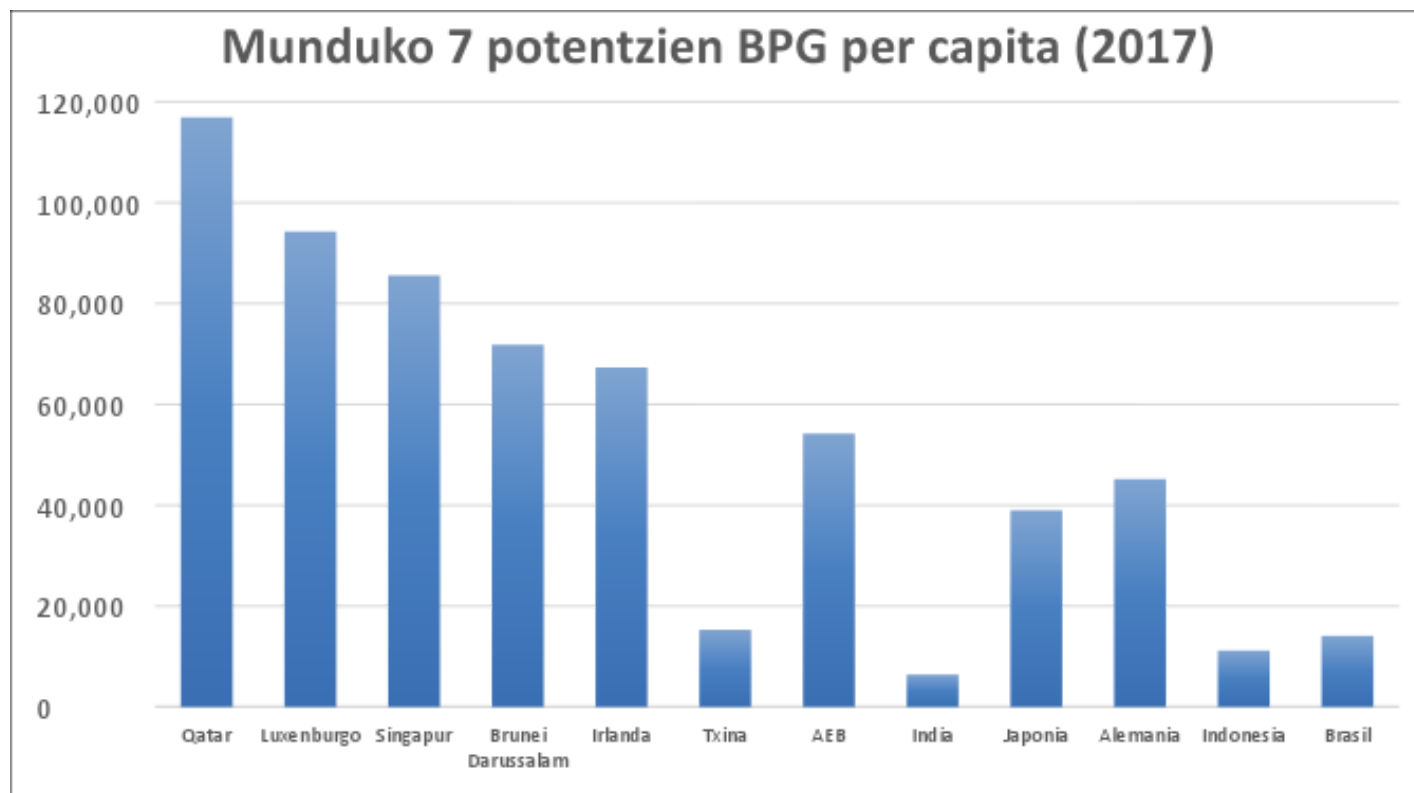

Herrialdeak	Produktzioa	
	2017	%
Txina	21.223,9	18%
AEB	17.662,3	15%
India	8.606,5	7%
Indonesia	4.944,9	4%
Brasil	3.740,2	3%
Mundua	114.763,7	100%

Munduko 7 potentzien Populazioa eta BPG (2017)

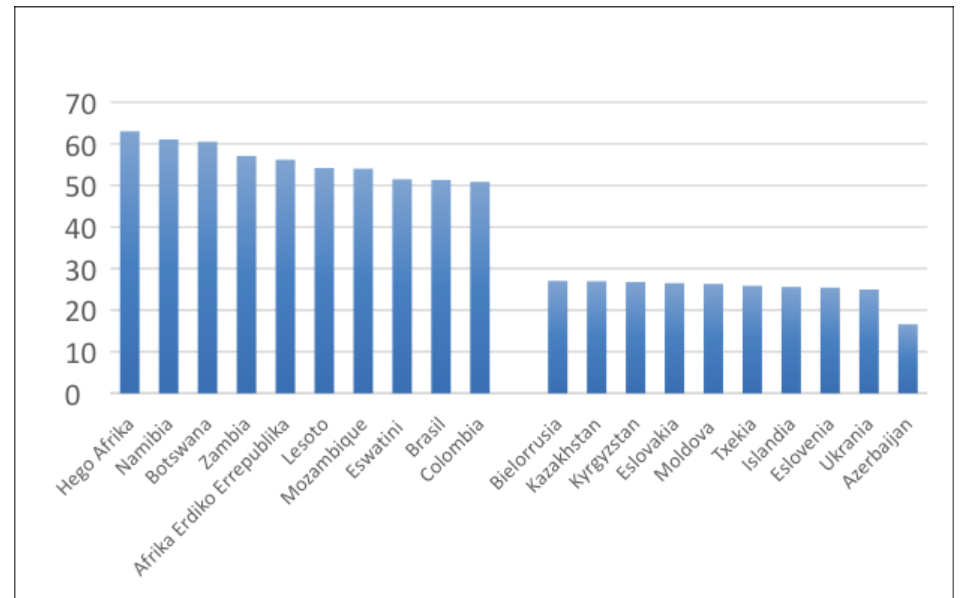
Herrialdeak	Populazioa	BPG
Txina	19%	18%
India	18%	7%
AEB	4%	15%
Indonesia	3%	3%
Brasil	3%	3%
Japonia	2%	4%
Alemania	1%	3%

Herrialdeak	Qatar	Luxenburgo	Singapur	Brunei	Irlanda	Txina
BPG p.c.	116.936	94.278	85.535	71.809	67.335	15.309
Herrialdeak	AEB	India	Japonia	Aleman a	Indonesia	Brasil
BPG p.c.	54.225	6.427	39.002	45.229	11.189	14.103

Herrialdeak	Gini altuenak
Hego Afrika	63
Namibia	61
Botswana	60,5
Zambia	57,1
Afrika Erdiko Errepublikak	56,2
Lesoto	54,2
Mozambique	54
Eswatini	51,5
Brasil	51,3
Colombia	50,8

Herrialdeak	Gini baxuenak
Bielorrusia	27
Kazakhstan	26,9
Kyrgyzstan	26,8
Eslovakia	26,5
Moldova	26,3
Txekia	25,9
Islandia	25,6
Eslovakia	25,4
Ukrania	25
Azerbaijan	16,6

Barne Produktu Gordina =?? Errenta Nazionala

- Gordina/Netoa
 - Kapitalaren depreziazioa (BPGaren %10)
- Barne/Nazionala
 - Atzeritik jasotako sarrera garbiak (interesak, irabaziak, errentak, erremesa ...)
 - Herri batek beste batentzat lan egiten badu $BPG < EN$
 - Kolonialismo
 - Bush (PNG BPG)
 - $EN = BPG + \text{atzerriko sarrera garbiak}$
 - Gaur egun Frantzia, AEB, Txina, EB, Brasil, Italia ... BPG eta EN arteko aldea %1 edo %2 da
 - Munduko produkzioa = Munduko errenta

Kontabilitate nazionala (BPG)

- Konstrukto soziala da
- Aldatu egiten da
- Beti kontuz eta ikuspegi kritikoa edukitzea komeni da

- Errenta \neq Abersatasuna

- BPG indikatzailea izatetik helburu izatera pasatu da.
 - IIMG ostean
- Zergatik erabiltzen da ongizatea adierazteko?
 - Erosahalmena azaltzen du

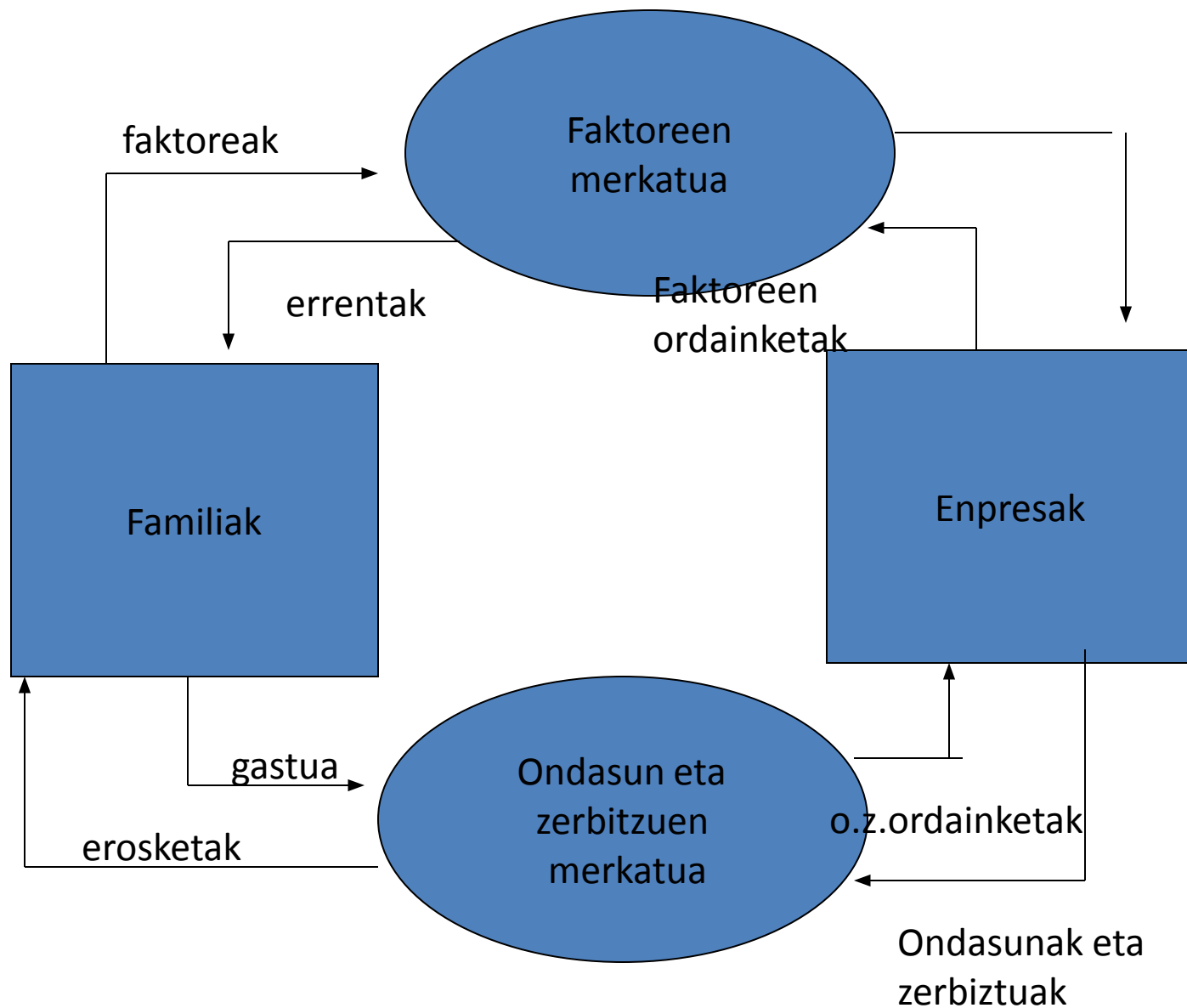
- Herrietako BPGak neurri berdinean adierazteko \$erabiltzen da eta \$etan adierazteko bi modu daude:
 - Kanbio tasa
 - Eros ahalamenaren parekidetasuna (EAP)

Eros Ahalmenaren Parekidetasuna (EAP)

- **Definizioa:**

Moneta desberdinek produktu mota berdinetan duten eros ahalmena neurtzeko prozedura bat da.

- ***Bizi maila desberdinen arteko alderaketak burutzeko ezinbestekoa*** da eta hori dela eta **BPG** pc \$-tan, EAP-n ere kalkulatzeko da.
- Herrialde desberdinen artean dauden prezio disparekotasunak kontutan hartzen ditu.
- Diru sarrera altueneko herrialdeen zerrenda nabarmenki eraldatzen da irizpide honekin: **Herrialde aberatsenen eta behartsuenen arteko aldea nabarmenki txikitzen da.**

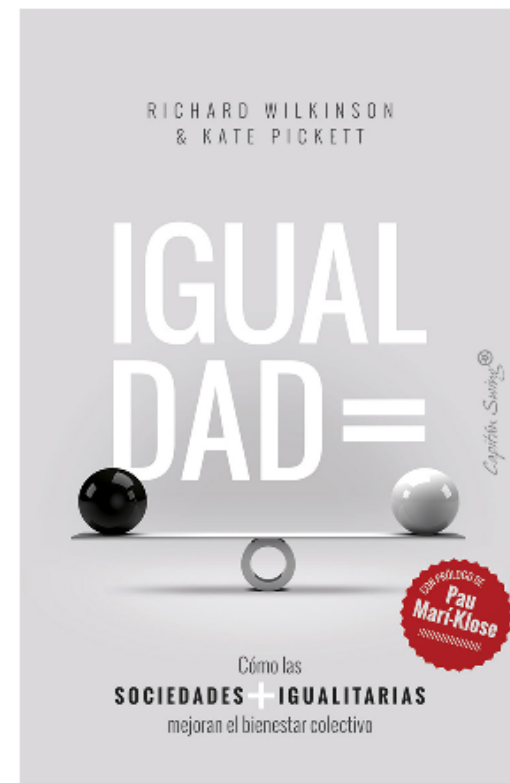

- BPG kalkulatzeko bideak
 - Eskaria (gastua):
 - $Gastua = AK + GP + KEG + X - M$
 - Eskaintza (produkzioa)
 - $Produktua = 1.BE + 2.BE + 3.BE$
 - Errenta
 - $Errenta = W + UGG$

BPG “per capita”ari, “ongizate-neurri” bezala egindako kritikak:

- Hazkuntza=Ongizatea
- Batzbestekoa da
 - Banaketa oso inportantea da (pc errenta datuak//pertzepzioak)
- Fluxu aldagaia da
 - Gaurko errenta//sostengarria
- Ez du diskriminatzen, gauza guztiak berdin baloratzen dira
- Bakarrik merkatutik pasatzen dena baloratzen da (kritika feminista)
- Pigou
- Produkzio guztiak BPGa igo egiten dute (kritika ekologista)
- Produkzio batzuk hobeto neurtu beharra: sektore publikoa (kalitatea vs kantitatea)
- Sektore informala
- Aldeketa teknologikoak
- Denboraren garrantzia: lan orudak inportanteak dira
- Neurri kualitatiboen beharra: zein da geure bizitza kalitatearen inguruan dugun iritzia?
 - Bai positiboak: zoriona
 - Bai negatiboak: sufrimendua

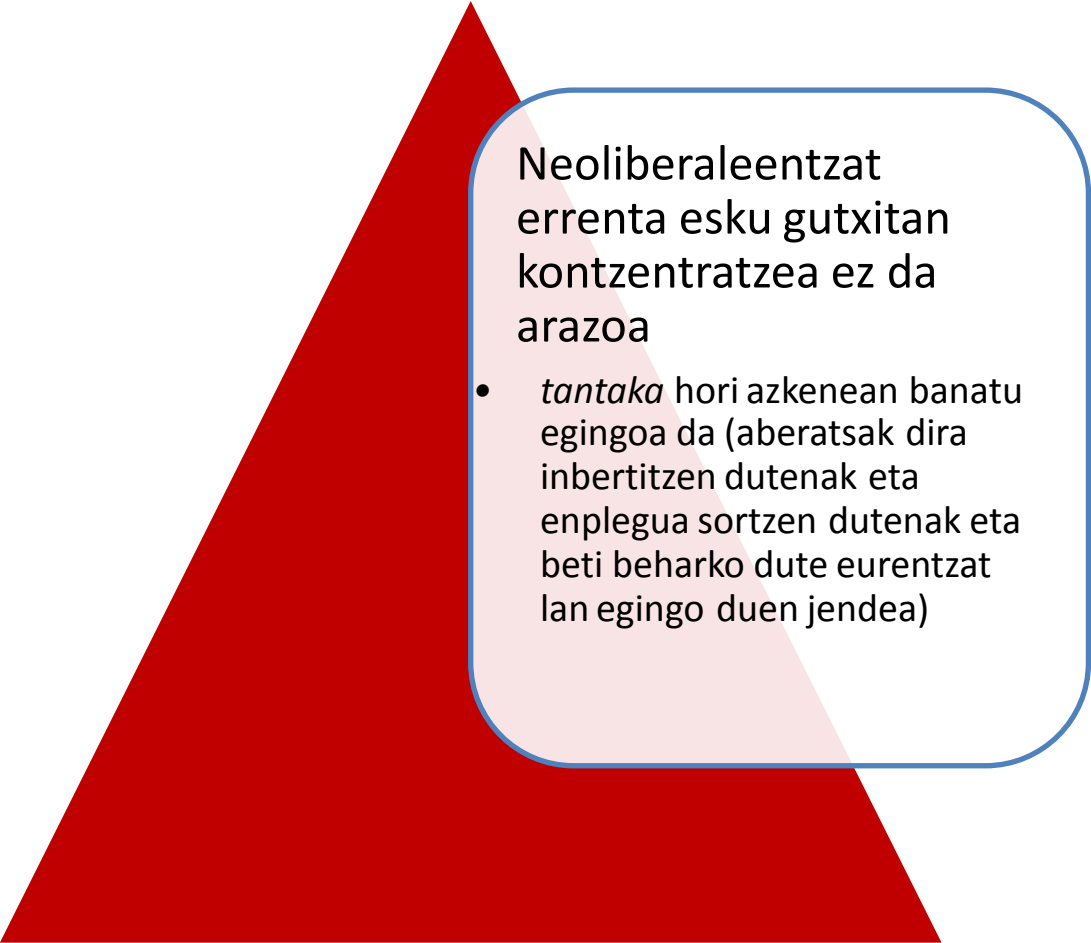
- Ezberdintasunak inportanteak al dira?
 - Justizia
 - Eraginkortasuna
- Ezberdintasun mota asko: diru-sarrerak, ongizatea, eskubideak, boterea eta ospea, klasea, kasta, sexua, jatorri etnikoa, adina, sexu-aukera/orientazio, etab.

- Stiglitz txostena
 - Gaurko ongizatea eta sostengarritasuna bereziten ditu
 - Produktuen kalitatea neurtzeko beharra
 - Zerbitzu publikoen balorazioa
 - Indikatzaile kualitatiboen beharra

BPG “per capita”ari, “ongizate-neurri” bezala egindako kritikak:

- Sektore publikoa ez da behar bada ondo neurtzen
- Kalitate hobekuntzak ez dira behar bada ondo sartzen
- Stiglitz-Sen Txostena (2009)

Neoliberalaleentzat
errenta esku gutxitan
kontzentratzea ez da
arazoa

- *tantaka* hori azkenean banatu egingoa da (aberatsak dira inbertitzen dutenak eta enplegua sortzen dutenak eta beti beharko dute eurentzat lan egingo duen jendea)

BATZUK DIOTE DESBERDINTASUNAK EZ DIRELA GARRANTZITSUAK

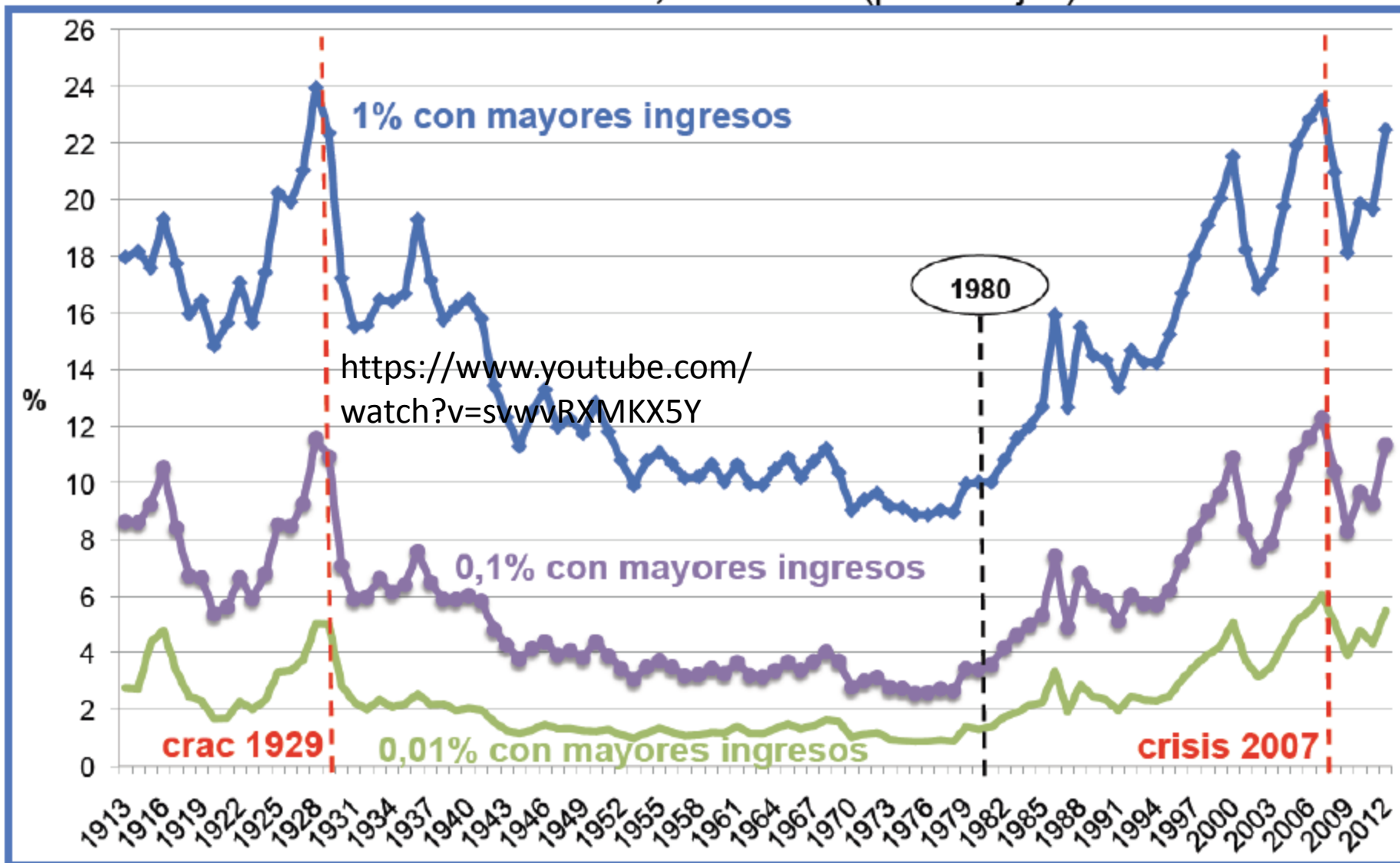
“Tantaka” bada ere
 (“trickle down effect”)

- Hazkuntza azkenean
banatu egiten da
(neskame/morroj)

Gráfico 2

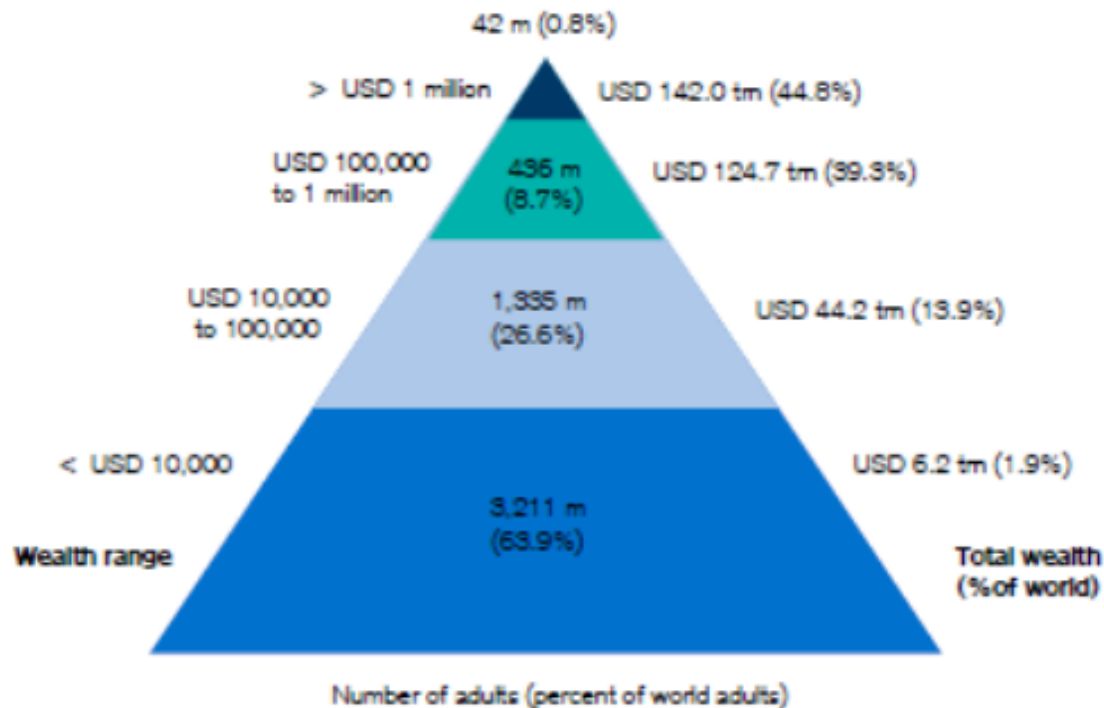
Parte de los ingresos totales del 1%, el 0,1% y el 0,01% más rico de Estados Unidos, 1913-2012 (porcentajes)

Fuente: The World Top Incomes Database: <http://topincomes.g-mond.parisschoolofeconomics.eu/>

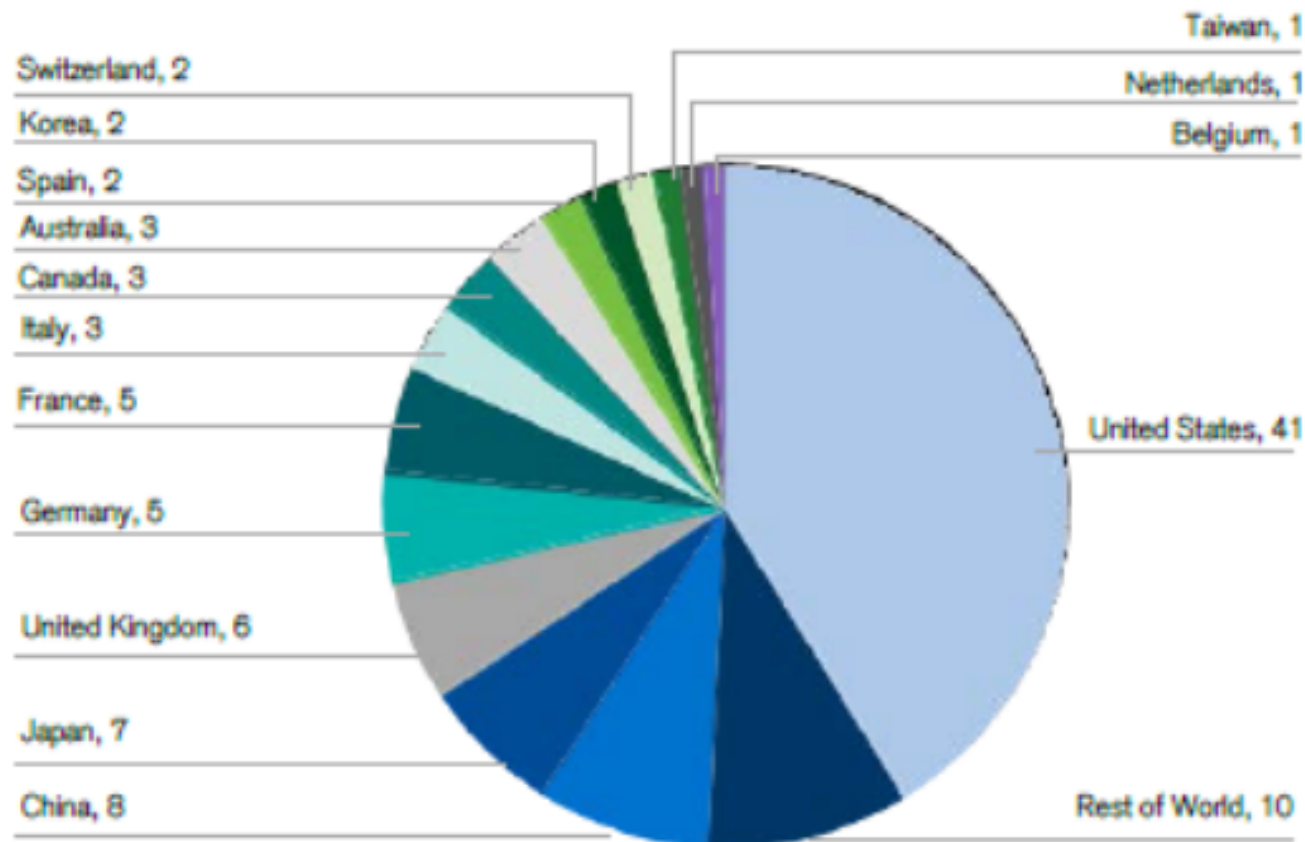
Munduko aberastasunaren banaketa

Figure 1: The global wealth pyramid 2018

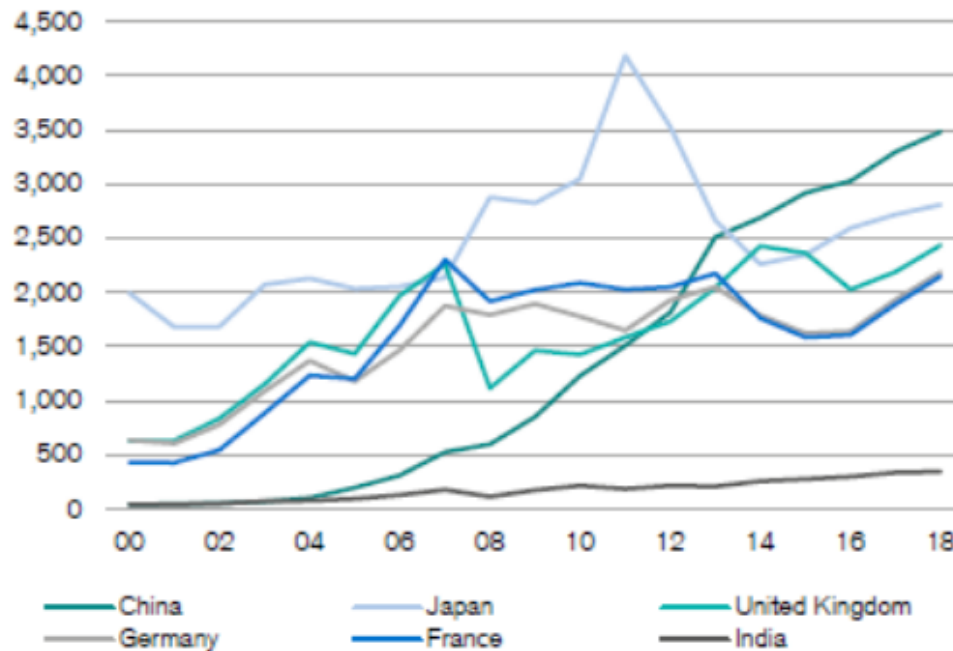
aberastasuna banaketa errenta banaketa baino desberdinagoa da

Figure 3: Number of dollar millionaires (% of world total)

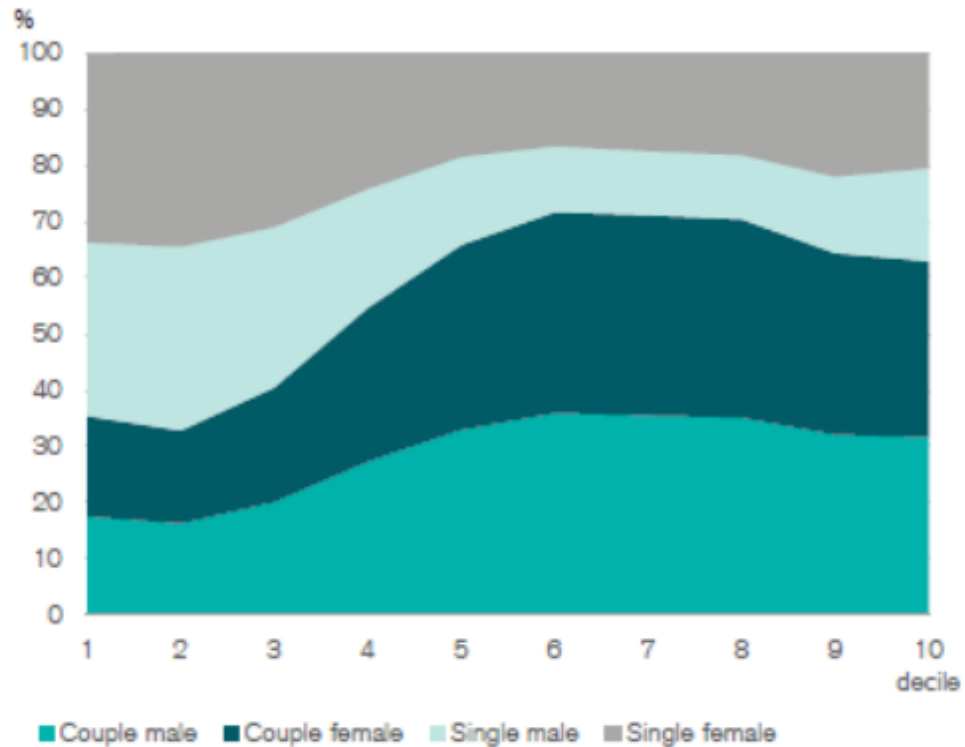
Source: James Davies, Rodrigo Lluberas and Anthony Shorrocks, Credit Suisse Global Wealth Databook 2018

Figure 4: Number of dollar millionaires (thousand) 2000–18, selected countries

Source: James Davies, Rodrigo Lluberas and Anthony Shorrocks, Credit Suisse Global Wealth Databook 2018

Figure 1: Distribution of Eurozone adults across wealth deciles by gender and marital status, 2014

Source: James Davies, Rodrigo Lluberás and Anthony Shorrocks, Credit Suisse Global Wealth Databook 2018

Zer gertatzen da
ezberdintasunekin?
Ba segun

- Hiru pertsona izanik, A, B eta D, hurrenez hurren
- desiragarria zaien zerbaiten
- $A=10$ $A=10$
- $B= 5$ gero $B= 7$
- $D= 1$ $D= 1$
- zer gertatu da desberdintasun-mailarekin?
- $A-D=9$ $A-D=9$ berdin
- $A-B=5$ $A-B=3$ jeitsi
- $B-D=4$ $B-D=6$ igo

Ezberdintasuna ulertzeko hiru kontzeptu

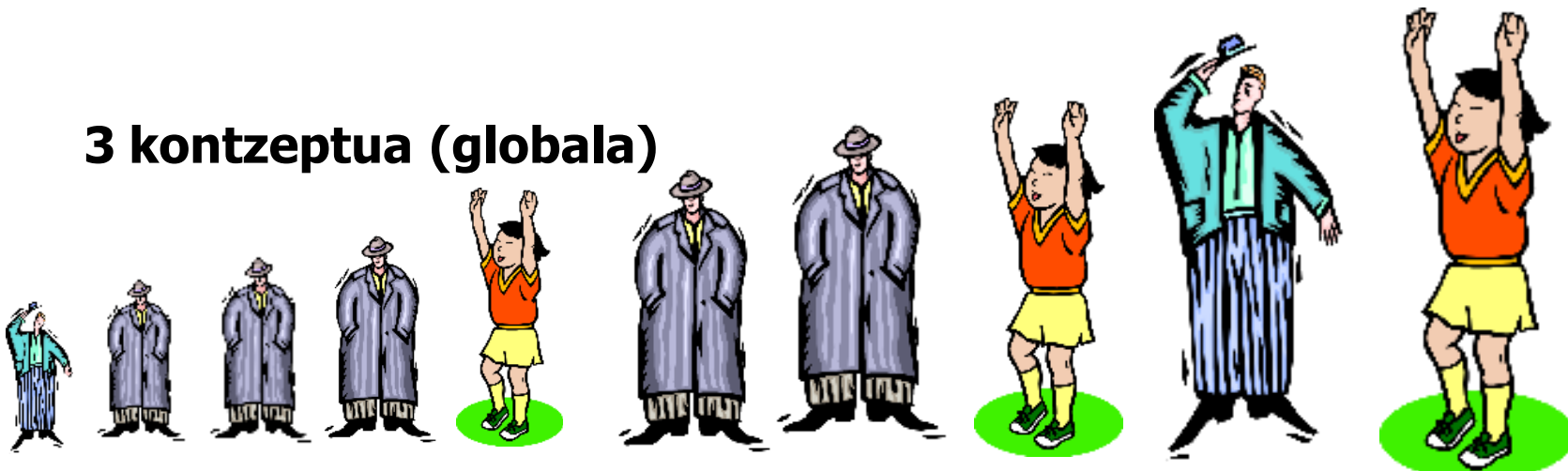
1 kontzeptua

2 kontzeptua

3 kontzeptua (globala)

Zertan dago adostasuna eta zertan ez

Adostasuna

- Nazioarteko ezberdintasuna asko hazi da 1978-80tik
- Ezberdintasun globala oso handia da
- Ezberdintasuna handiagoa da \$etan EAPan baino

Desadostasuna

- Ezberdintasun globalaren joera

Desberdintasunak neurtzeko adierazleak

Neurri integralak

- Gini koefizientea (Corrado Gini)
- Palma

Muturren ratioa

- S_{80}/S_{20}
- S_{90}/S_{10}

Hainbat gabezi: genero adierazleak

Neurketaren garrantzia: adibidea

2. taula: Banaketa biren adibide hipotetikoa					
	I. kintila	II. kintila	III. kintila	IV. kintila	V. kintila
1 banaketa	1	1	1	1	15
2 banaketa	1	16	16	16	16

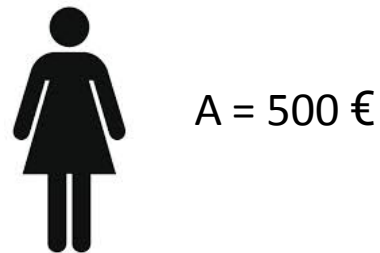
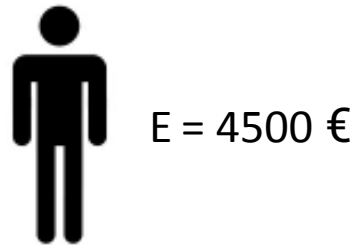
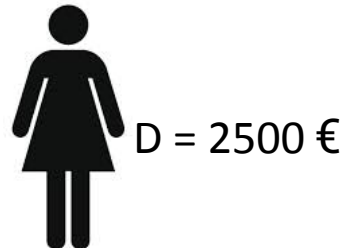
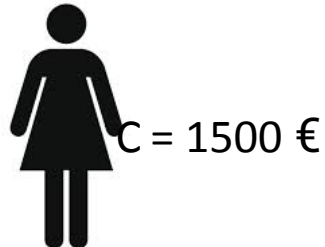
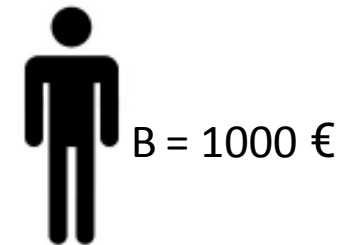
Muturren ratioa: $1=15 / 2=16$

Neurri integrala (Gini): $1=0,589 / 2=0,185$

Errenta guztia: $1=19 / 2=65$

Txarragoa da ugaritasun orokorra dagoenean gutxiengo bat baztertzea, pobrezia nagusi denean gutxiengo batek aberastasunak izatea baino, soilik lehen kasuan bihur baitaiteke mundu guztia eroso birbanaketa kopuru txikia
Eginda (Bob Sutcliffe)

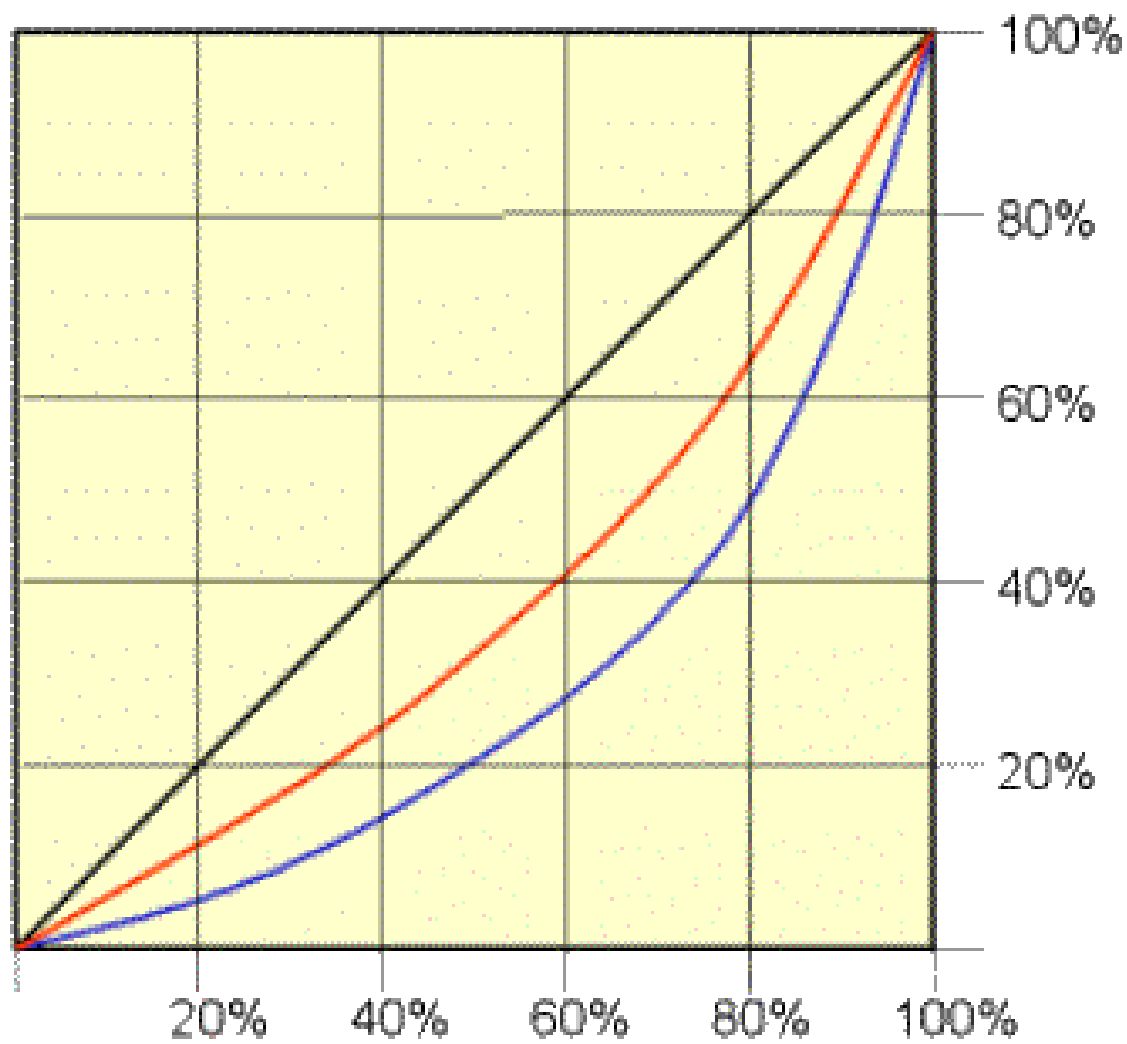
Desberdintasunak neurtzen: LORENZ kurba eta GINI indizea

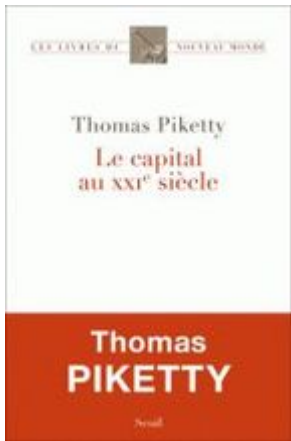

Mussolini is portrayed between Gini and Turati (Secretary of the fascist party) during the ceremony for the first anniversary of the constitution of ISTAT (15 July 1927).

Curva de Lorenz

- Gini-ren arazoa:
 - Gini berdina eman ahal dute oso banaketa desberdina duten herriak
 - Erdiko aldaketek eragin handia dute

- Desberdintasunen inguruan: Krugman vs Piketty (12`)
 - <https://www.youtube.com/watch?v=svwvRXMKX5Y>

- Gatsby Kurbak errenta desberdintasuna eta mugikortasun sozialaren arteko erlazio positiboa azaltzen du.

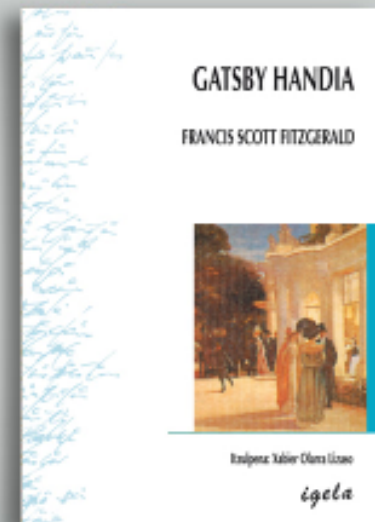
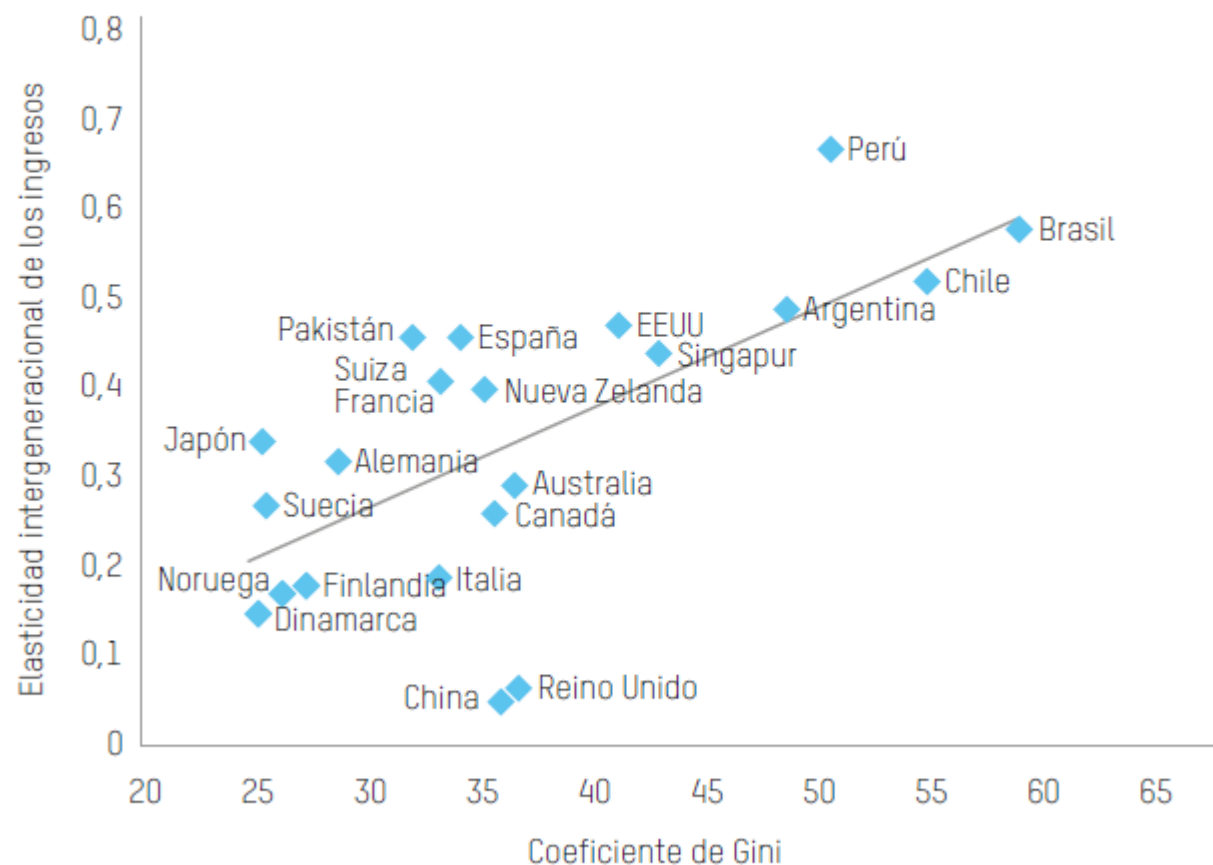

GRÁFICO 7: La curva del Gran Gatsby: En qué medida los ingresos de los padres determinan los ingresos de sus hijos²²³

21 herrialde aztertzen ditu:

Danimarka

- Gini baxua
- Gazteen errentaren %15 gurasoen errentak azaltzen du

Peru

- Gini altua
- Gazteen errentaren ia %70 gurasoen errentak azaltzen du

AEB

- Guraso pobreak dituzten umeen erdiak pobreak izango dira

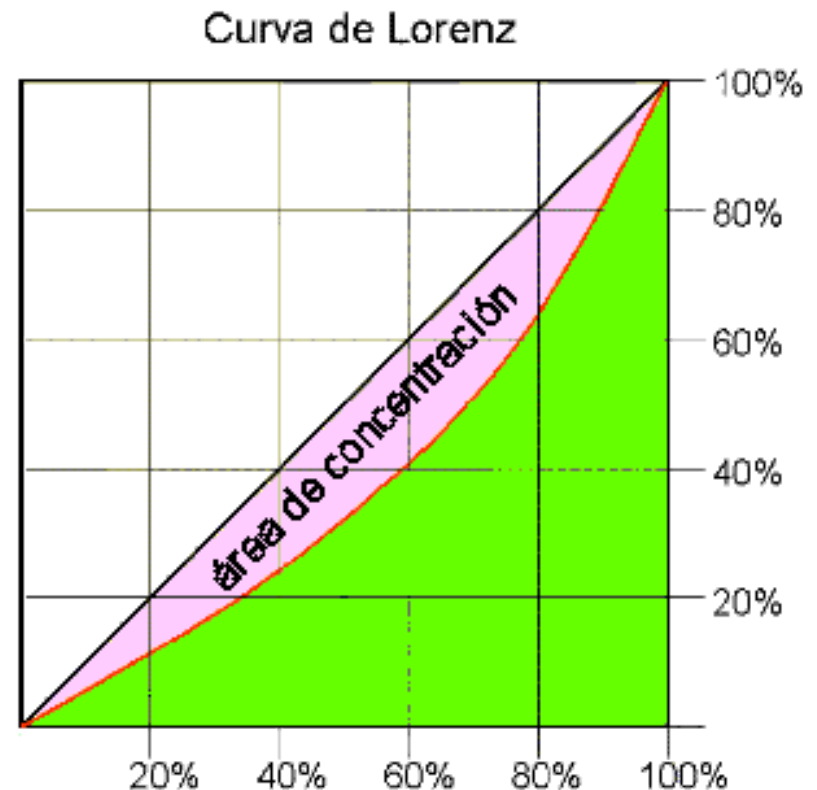
- Desberdintasunak jatorrian eta ondorioa ere bai.
 - Desberdintasun gero eta handiagoa arriskutsua da eta zalantzan jar dezake “gogor lan eginez gero aurrera aterako zaren ideia”.
 - Desberdintasuna aro honetako erronka handiena da. “sarrera berdintasuna ezin bada ziurtatu aukera berdintasuna” bermatu behar da.
 - “azken urteetako hazkuntza ekonomiko gehiena zorioneko gutxi batzuen mesederako izan da”
 - Enpresetako exekutiboek langileek baino 273 aldiz gehiago irabazten dute. (Obama, 2013ko abendua)

Desberdintasunak neurtzen: LORENZ kurba eta GINI indizea

	Errenta	Errenta %	POP. % pilot.	ERRENTA% pilot.
A	500	5%	20%	5%
B	1000	10%	40%	15%
C	1500	15%	60%	30%
D	2500	25%	80%	55%
E	4500	45%	100%	100%
GUZTIRA	10000			
BATAZBESTEK OA	2000			

Gini indizea = 2 x (kontzentrazio azalera)

$0 \geq \text{Gini indizea} \leq 1$

- Irakurri egelako *Oxfam* txostena (3 zati) eta *World Inequality Lab* txostena (4 zati: 2, 3, 4 eta 5)

– *CREDIT SUISSE* 2017

- Ezberdintasunak neurtzeko bi ohiko modu daude:
 - muturrak alderatuz (orokorrean %10 edo %20 aberatsena eta behartsuena alderatuz)
 - populazio osoarentzako berdintasun-neurri bat aplikatuz (normalean Gini Koefizientea)
- Bi modutara aplikatu daitezke:
 - Herrialde arteko banaketa irizpideak, herrialdeen arteko errentaren desberdintasunak bakarrik hartzen ditu kontuan, eta ez herrialdeen baitakoak. Horrek, pertsona guztiek herrialdeko batez besteko errenta jasoko dutela suposatzea dakar. (1 eta 2 kontzeptuak)
 - Banaketa globalaren irizpideak aldiz banaketa orokorra aztertzen du, herrialde bakoitzeko maila ekonomikoa kontuan hartu gabe (3. kontzeptua)

EKONOMIA OFIZIZALA
BPG=ERRENTA NAZIONALA

EKONOMIA EZ OFIZIALA

MERKATUKOA

EZ MERKATUAKOA

IRREGULARRA

ILEGALA

ETXEKOA
ikustezina

BORONDATEZKOA

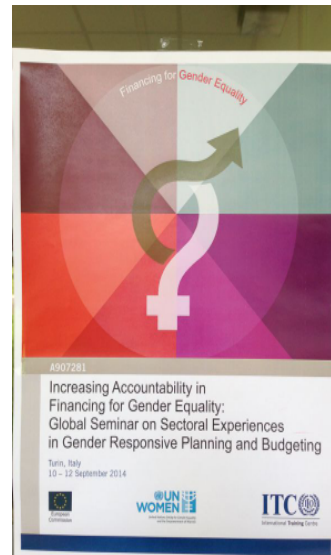
- Beste aldaketa metodologikoaz gain erabaki zen hainbat jarduera ilegal BPGan sartzea, adibidez prostituzioa, droga produzioa eta trafikoa eta kontrabandoa. (INE, 2014)
 - Honek BPGaren %3,5 inguruko hazkuntza eragin zuen

Ikusi nola neurtzen diren jarduera hauek “medición de ilegales” artxiboan

Ekonomia feminista

- Zer da Ekonomia feminista?
 - Korrante heterodoxoa
 - Ikuspegi kritikoa (teoria eta praktika)
 - Lanaren zatiketa sexualean oinarrituta, botere harremanak kontuan hartuz

- Harriet Taylor (1807-1858)

- *Feminist Economics* (1995)

- Helburua: Bizitzaren sostengarritasuna (ez irabaziak eta kapital metaketa)
 - Konplexua eta zabala

Ezaugarriak

- Akademia
- Diziplinak
- Ikuspegiak
- Egileak

...baina

- Ikuspegi kritikoa
- Ortodoxiaren kritika: kontzeptuak eta analisiak zalantzan
- Aldaketa bilatzen du

GAIAK

Lanak: soldatapekoak

Ordaintzekeko zaintza lanak

**Politika ekonomikoa
(aurrekontuak)**

Nazioarteko ekonomia

Globalizazioa

**Aldaketak
nazioarteko
ekonomian**

Aldaketa teknologikoak
(enplegua, zaintzak,...)

Aldaketen aldeko beste
estrategia/teoriekin
loturak
(ESS, Ek. ekologikoa,
gaitasunena,...)

Ekonomia berriak

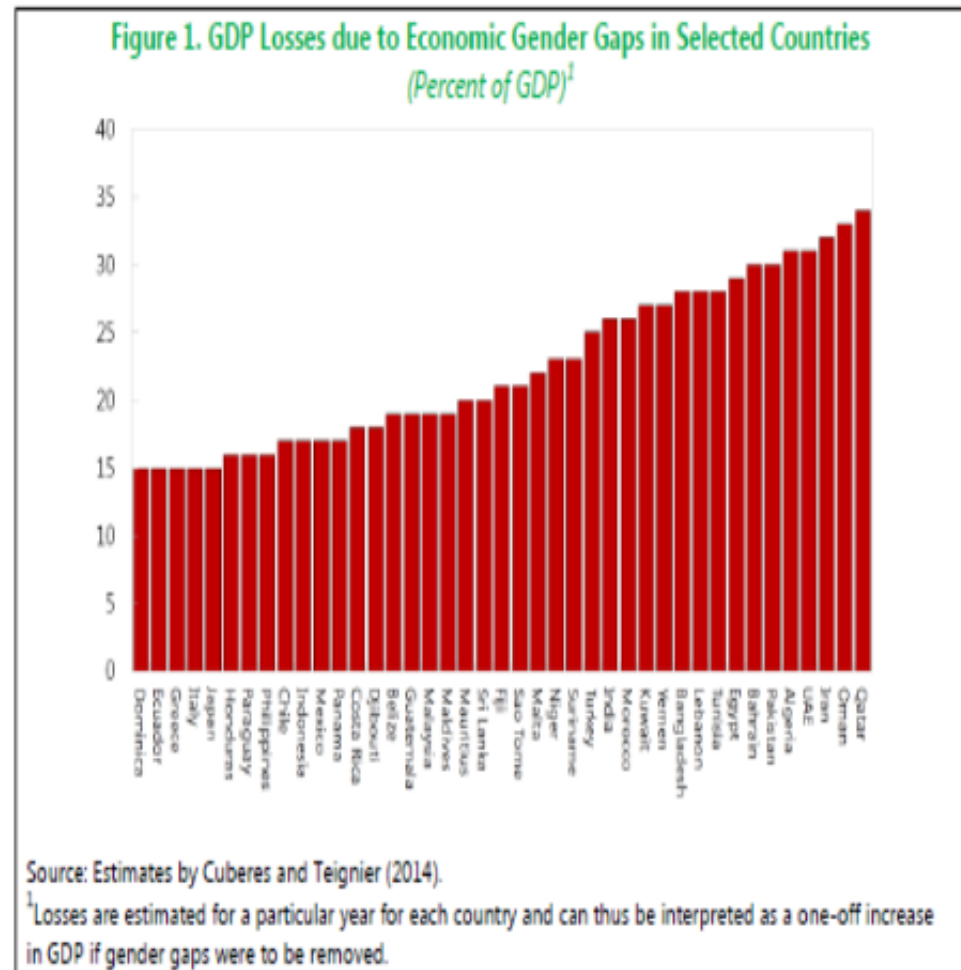
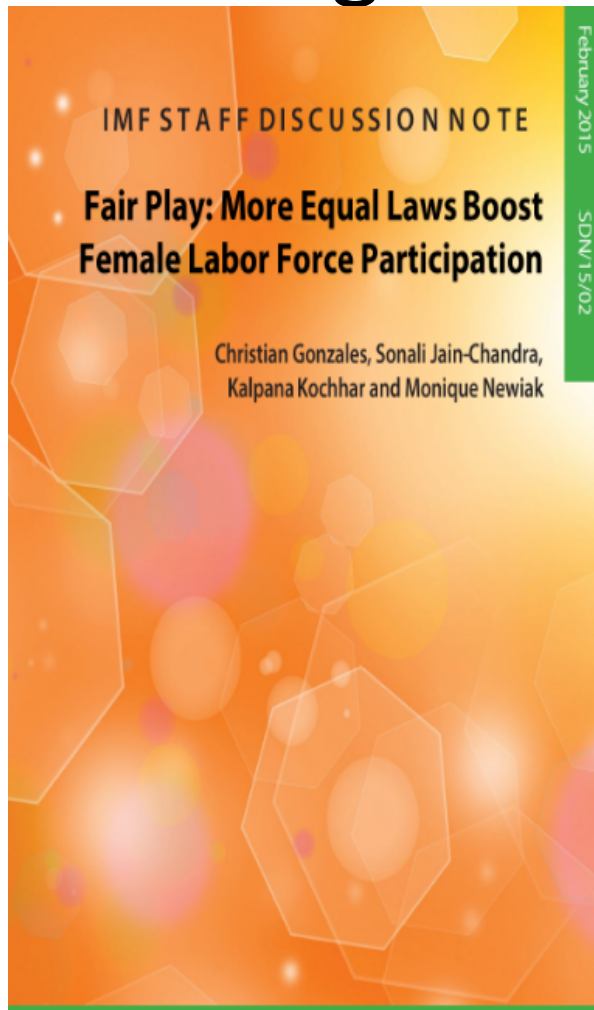
Nazioarteko Diru Funtsak

- *“El FMI está profundamente comprometido en la construcción de una economía global que beneficie a toda la gente, a través de la asesoría política, el desarrollo de las capacidades y apoyo financiero.*
- *Mientras que hasta recientemente, poca gente hubiera esperado que el FMI se implicara en el trabajo contra la desigualdad de género, el FMI está actualmente comprometido en la promoción de la igualdad de género porque el empoderamiento de las mujeres no es solo la correcta opción moral, sino que también es **fundamental para el crecimiento económico y la prosperidad**”*

(FMI, 2018)

Genero desberdintasunek eragindako galerak BP Gan(FMI,2015)

- Botere harremanak
- Lana
- Jarduera ekonomikoa
- Ongizatea
- Homo economicus

Does Homo Economicus exist?

homo economicus-etik homo reciprocans-era

EFk etxeko eta zaintza lanen garrantzia azpimarratu du

Lanaren
zatiketa

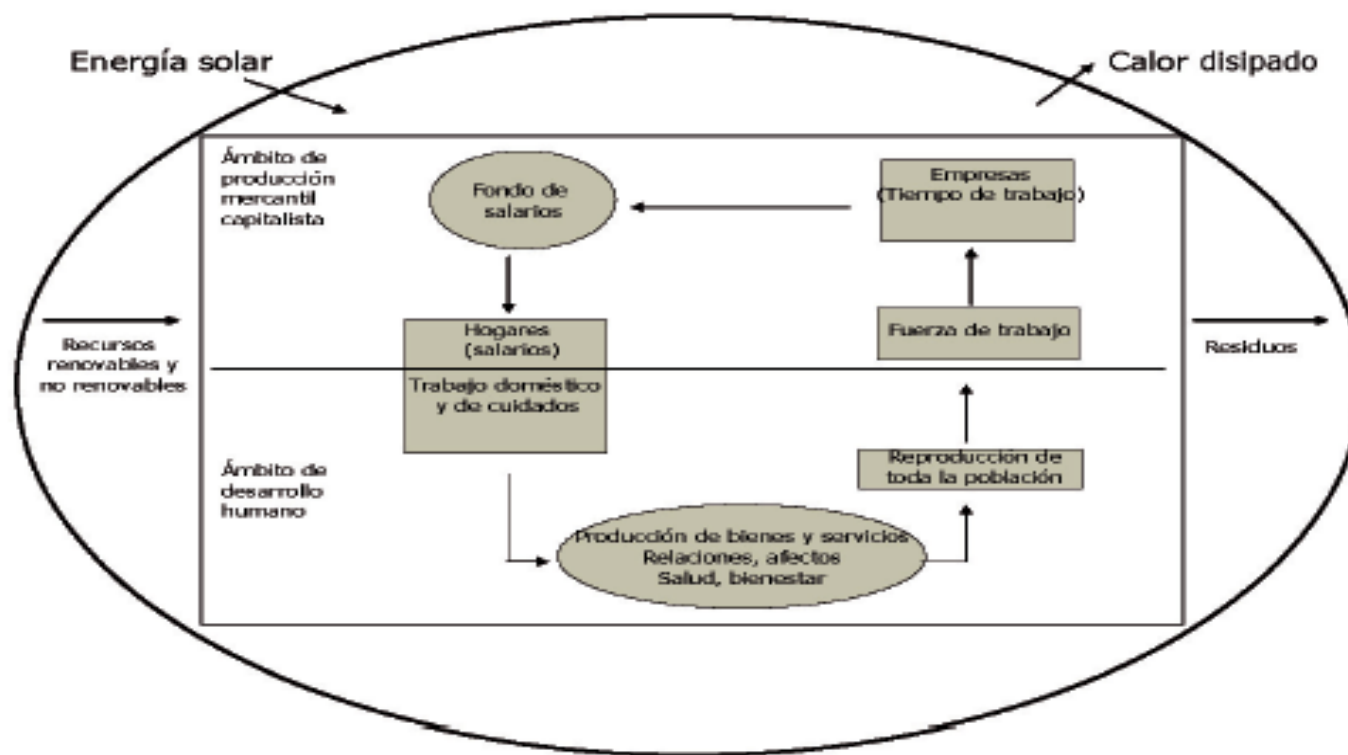
Klasikoa

Berria??

Lanaren ibilbidea

Gráfico 1: El circuito del trabajo

Fuente: Elaboración propia a partir de Picchio 2001

Iturria: Carrasco, Cristina (2011): "La economía del cuidado: planteamiento actual y desafíos pendientes", REC, nº 11

Zaintzen ekonomia

Merkatukoa
ez dena

Merkatukoa

Etxeak (ez da tokia)

Merkatukoa
ez dena

Merkatukoa

Etxetik kanpo

Merkatukoa

Estatua: zerbitzu publikoak
Enpresak

Merkatukoa ez dena
borondatezkoa

- Botere harremanak
- Lana
- Jarduera ekonomikoa
- Ongizatea
- Homo economicus

Does Homo Economicus exist?

homo economicus-etik homo reciprocans-era

Gaurko martxan, munduko genero arraila 100 urte barru itxiko da eta enpleguan dagoena ixteko 217 urte beharko dira

DESBERDINTASUN EKONOMIKO NAGUSIAK

- Parte-hartze txikiagoa

- Horizontala
- Bertikala

- Langabezia
- Jardunaldi partziala
- Aldi baterako enplegua

“Beti arrakalak? Arrakalak
bakarrik?”

Interseksionalidadearen
garrantzia

Klasea, adina ...

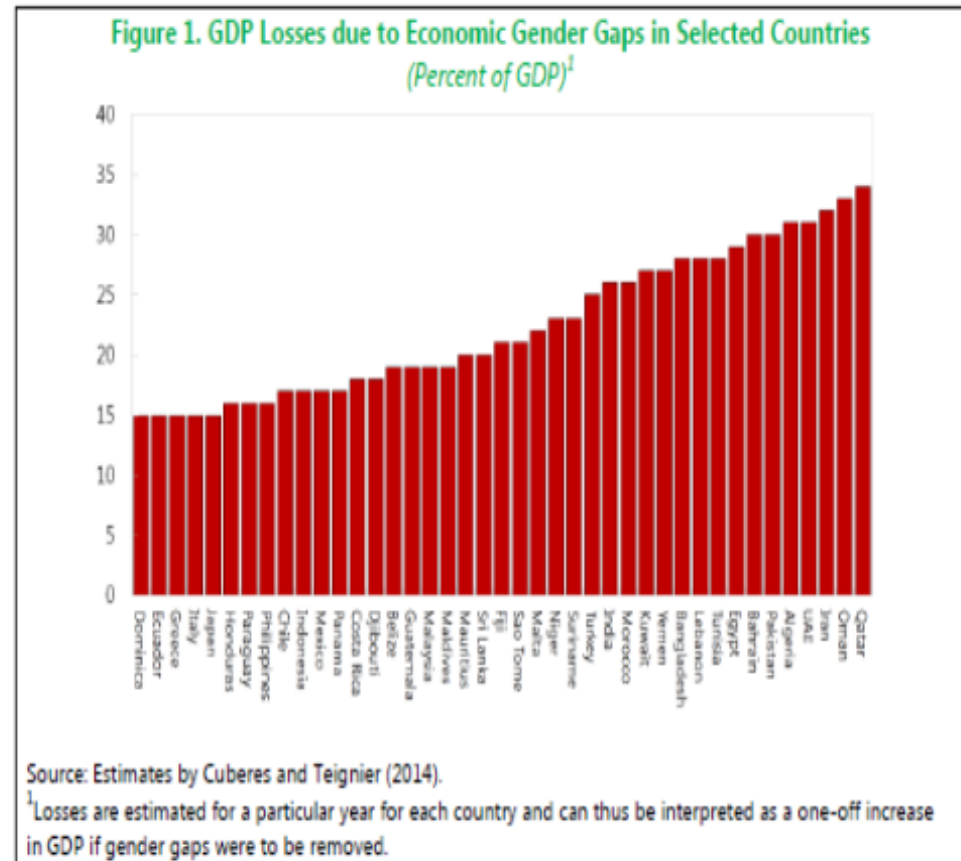
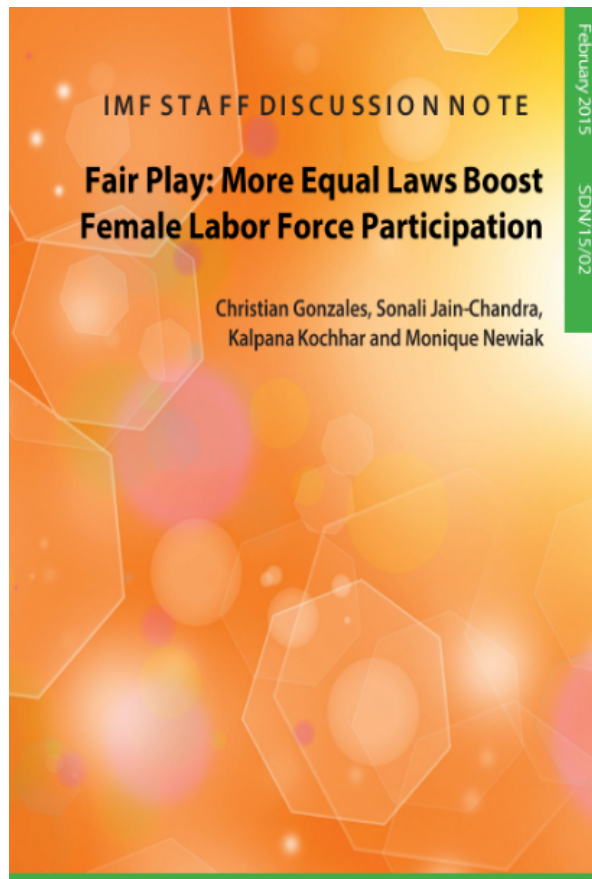
Familiak batez ere kontsumo unitateak dira baina

Ordaindutako
etxeko eta zaintza
lanak

Beste batzuk

Autokontsumorako
nekazaritza produktuak...

Pérdidas en PIB debido a las brechas de género (FMI. 2015)

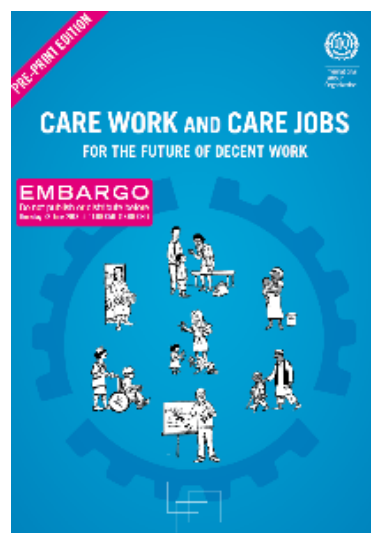
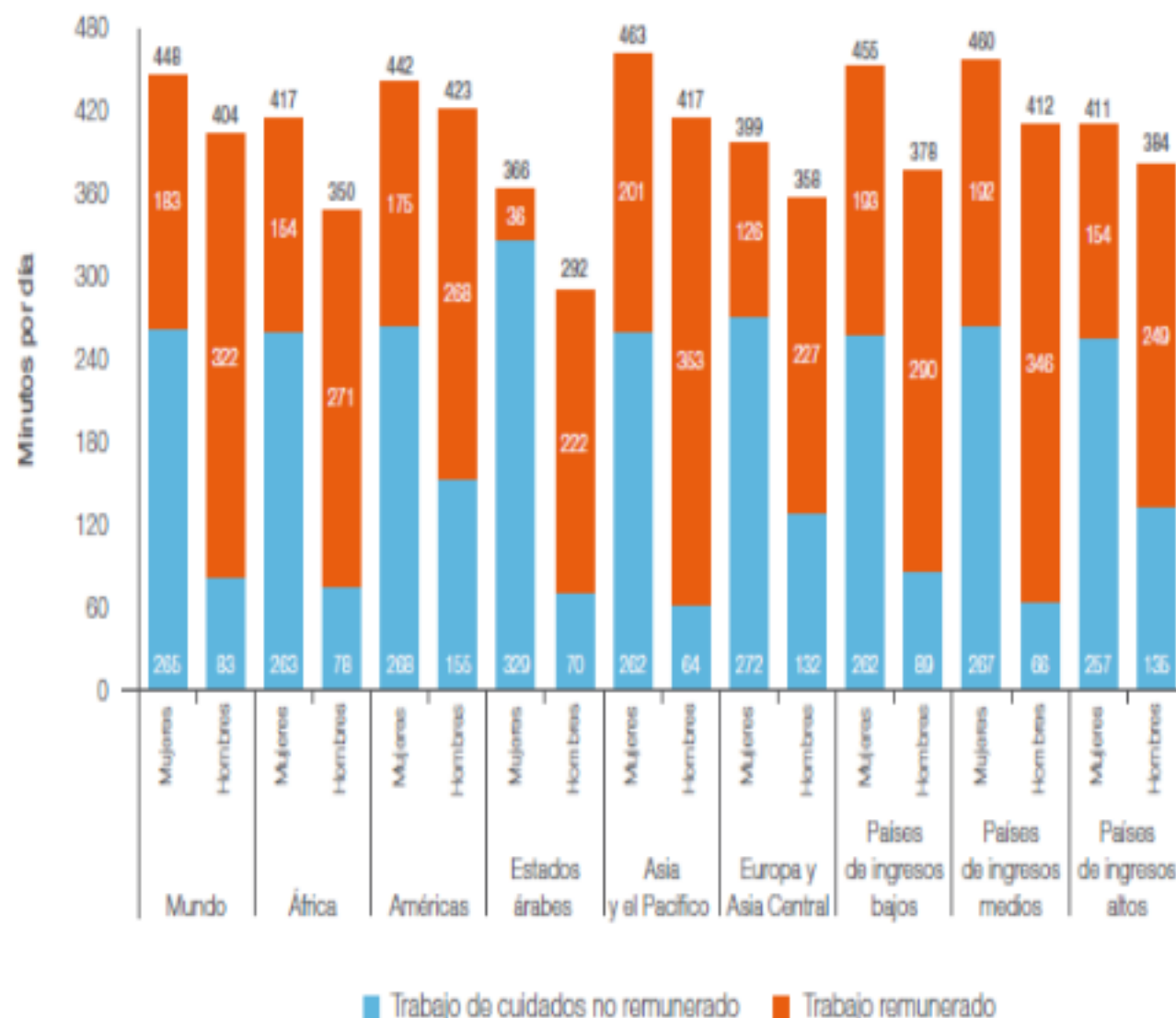

Gráfico 2. Tiempo dedicado diariamente al trabajo de cuidados no remunerado, al trabajo remunerado y al trabajo total, por sexo, región y grupo de ingresos, último año disponible

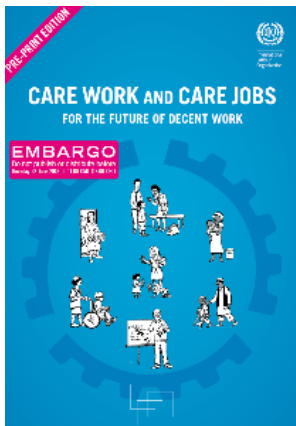
mundo

Al día: 16.400 millones de horas en trabajos no remunerados = 2000 millones trabajando a 8 horas

76% es trabajo de mujeres

Trabajo de mujeres = trabajo de hombres x 3,2

9% del PIB (salario mínimo/hora)

82% trabajos domésticos;

13% cuidados;

5% trabajo voluntario

Empleo mundial en cuidados

381 millones (65% mujeres) = 11% del empleo mundial;
19% del empleo femenino; 7% del empleo masculino

123 millones en educación + 92 millones en salud y trabajo social = 215 millones (66% mujeres) = 6% del empleo mundial

70 millones empleados/as de hogar (70% mujeres) = 2% del empleo mundial

24 millones de trabajadores/as de cuidados fuera de sectores de cuidados (enfermera en industria) = 0,7% del empleo mundial

72 millones trabajadores no dedicados al cuidado pero en sectores de cuidados (contabilidad, cocina, limpieza ...) = 2,2% del empleo mundial

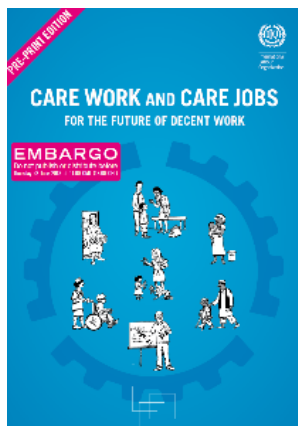

Gráfico 6. Gasto público en políticas de cuidado seleccionadas como porcentaje del PIB y tasa de empleo con respecto a la población de las mujeres con responsabilidades de cuidado, último año disponible

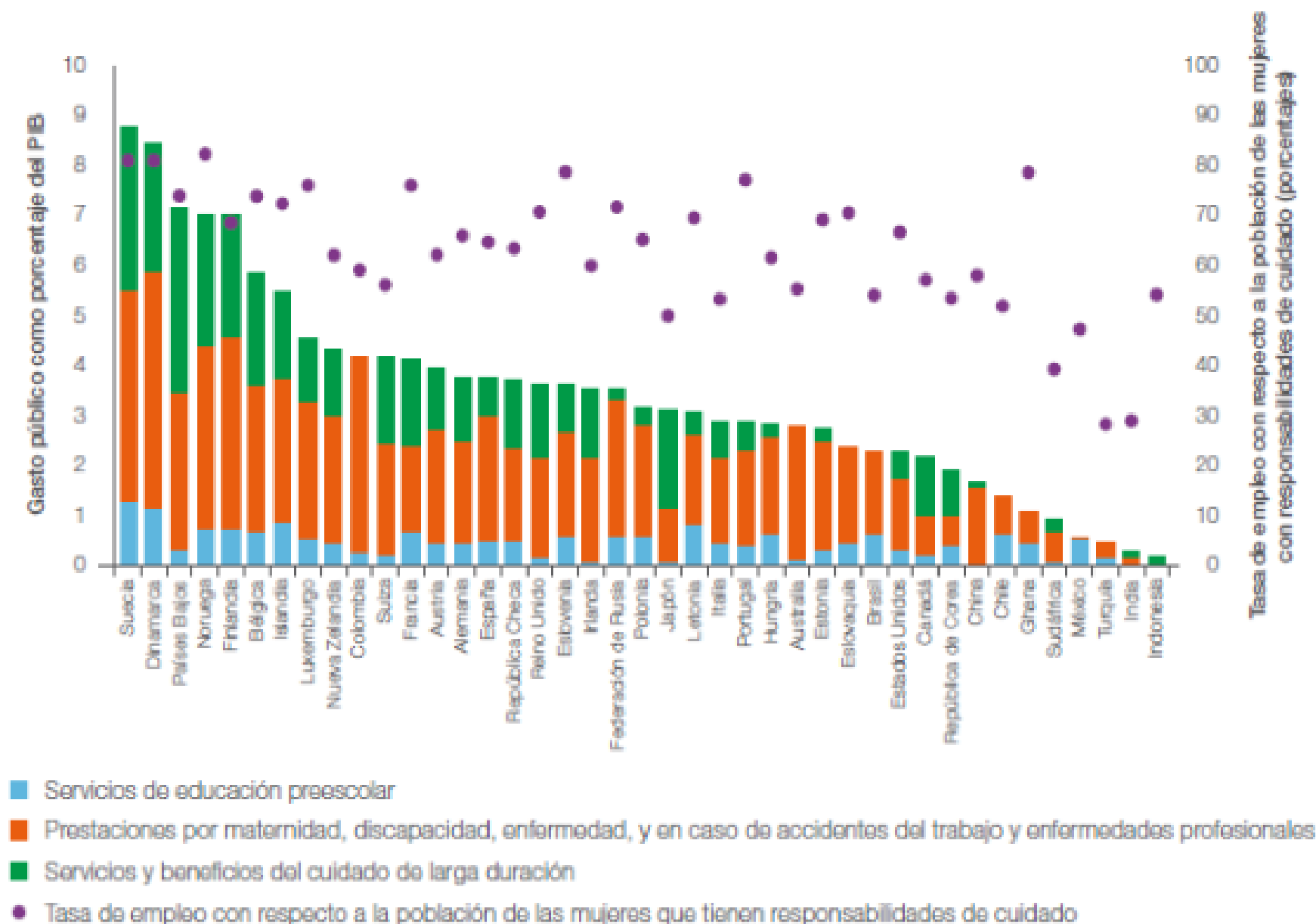
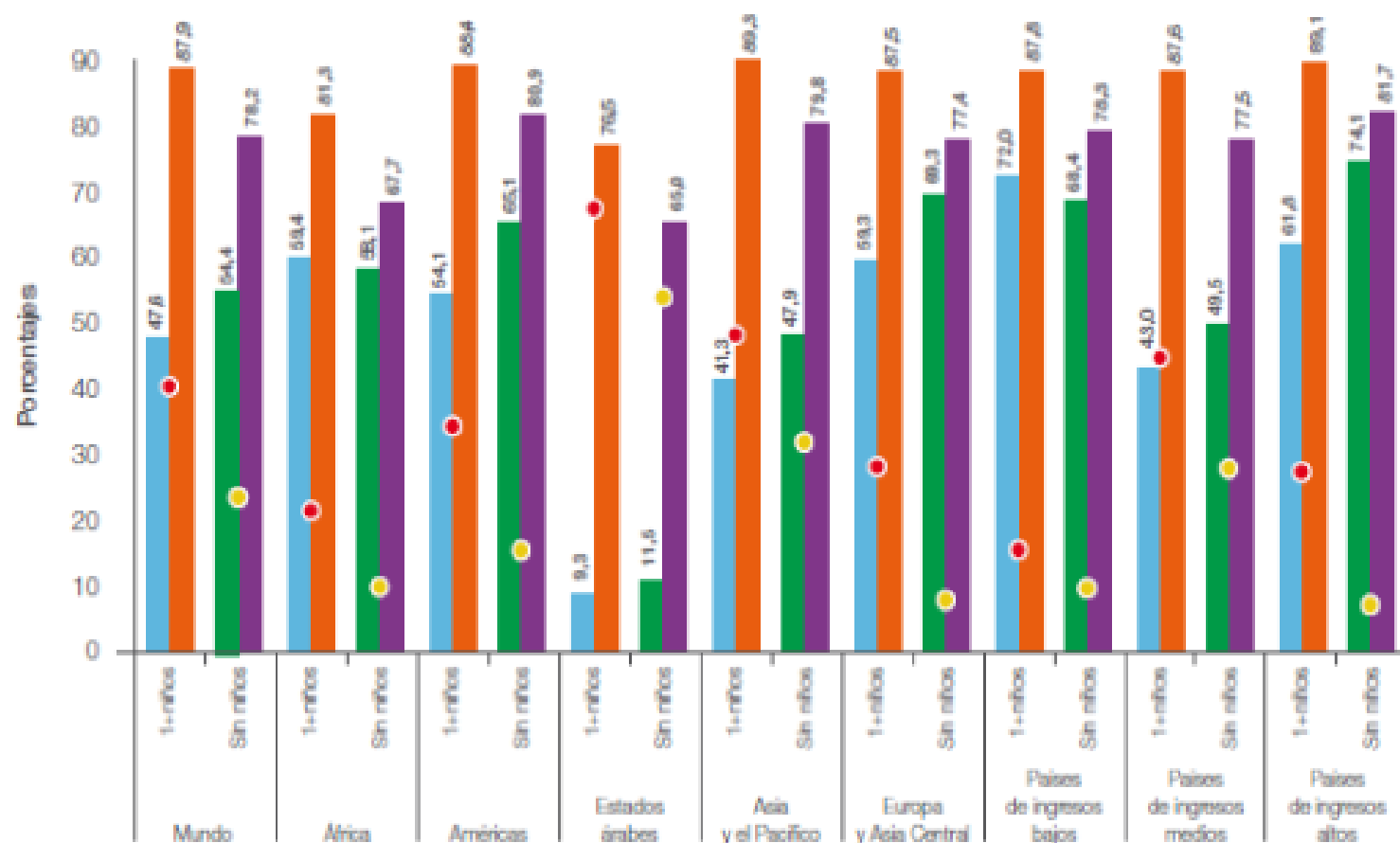

Gráfico 4. Tasas de empleo con respecto a la población de las madres y los padres de niños de 0 a 5 años, y de las mujeres y de los hombres que no son madres o padres de niños de 0 a 5 años, último año disponible

■ Madres
■ Padres

■ Mujeres que no son madres
■ Hombres que no son padres

● Brecha de empleo vinculada con las personas sin hijos
● Brecha de empleo vinculada con la paternidad

IIG: Genero berdintasun indizea (Europako genero berdintasunerako institutua, 2013)

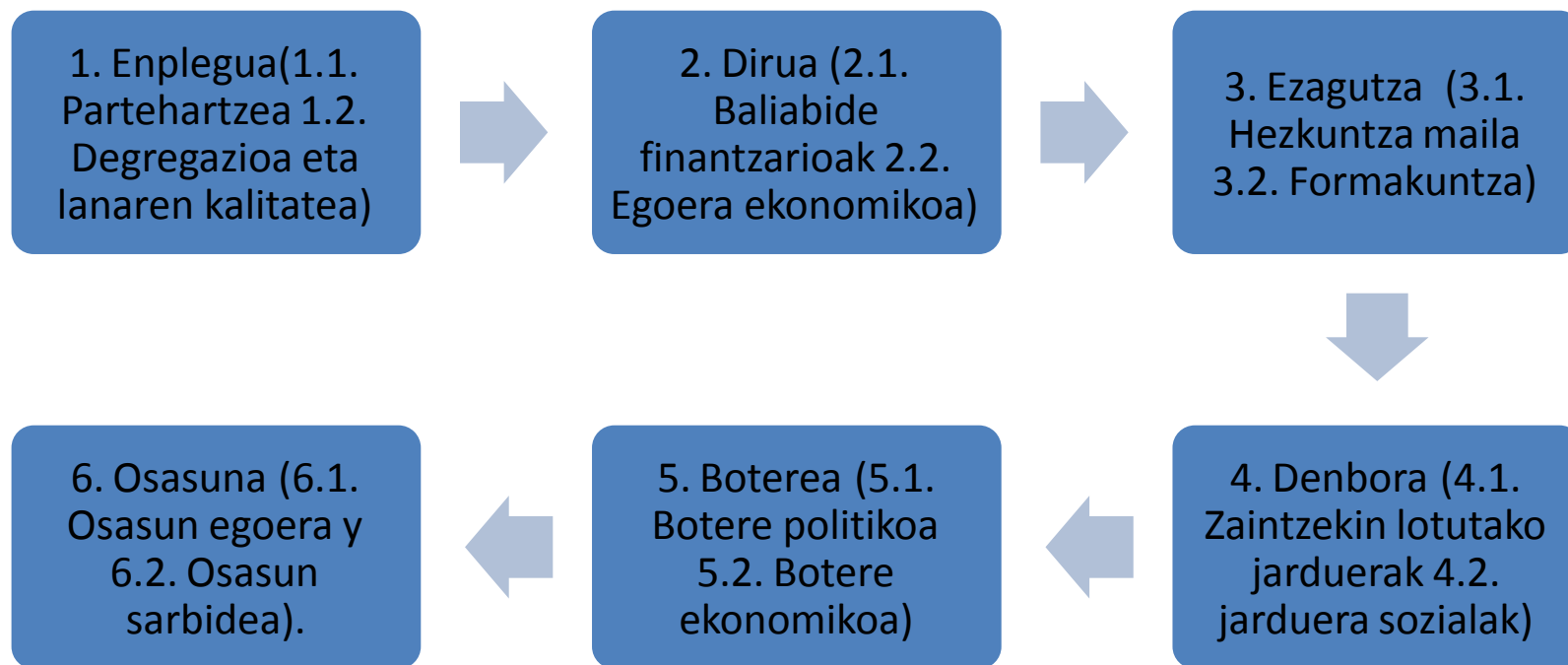
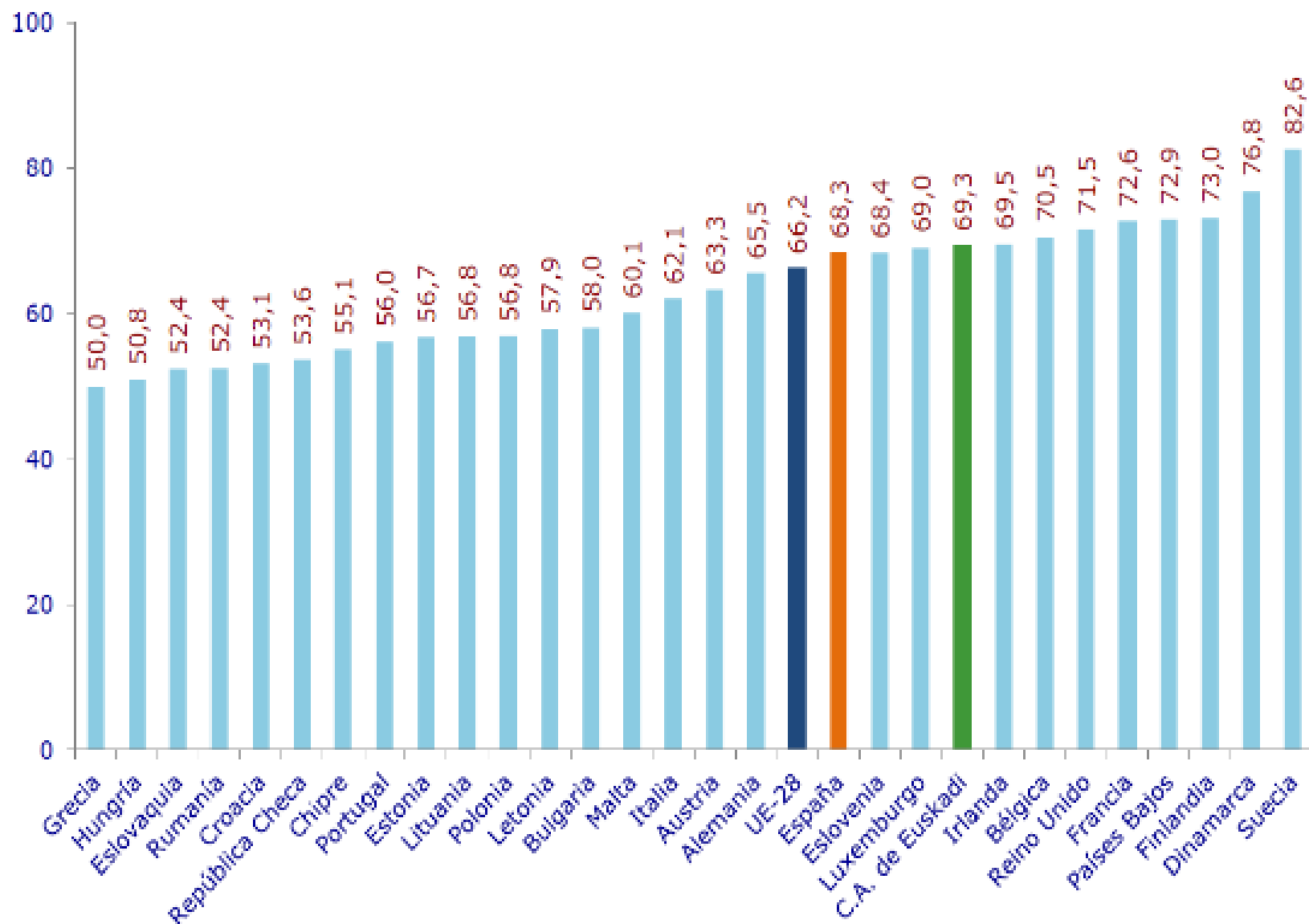

Gráfico 2. Índice de Igualdad de Género por países. 2015

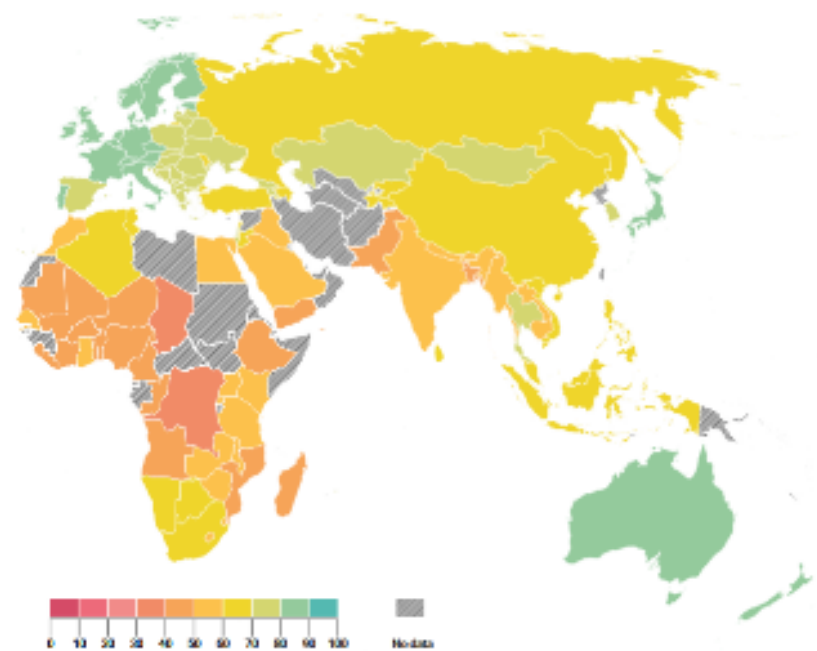
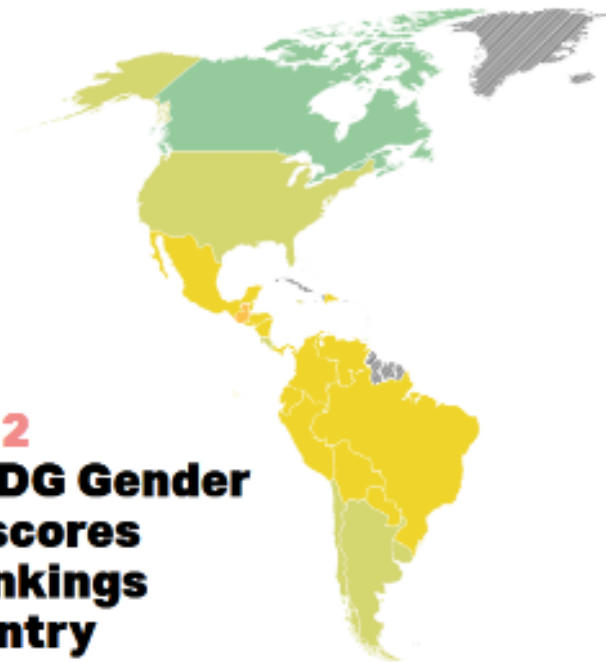
Fuente: Eustat. Indicadores estructurales. Índice de igualdad de género

Tabla 2.- Brecha de género por componentes del Índice de Igualdad de Género. C.A. de Euskadi

	2010	2012	2015
Empleo a tiempo completo	0,80	0,84	0,82
Duración de la vida laboral	0,90	0,94	0,95
Segregación por sectores de actividad	0,50	0,53	0,53
Flexibilidad laboral por razones personales y familiares	0,87	0,81	0,83
Carrera profesional	0,99	0,99	0,99
Salarios	0,89	0,86	0,88
Ingresos	0,97	0,98	0,98
Riesgo de pobreza	0,97	0,98	0,98
Distribución de los ingresos	0,98	1,00	1,00
Estudios universitarios	0,95	0,94	0,95
Formación continua	0,98	0,95	0,95
Segregación por campo de estudios	0,62	0,62	0,66
Cuidados a personas	0,83	0,82	0,83
Actividades domésticas	0,94	0,93	0,95
Actividades deportivas, culturales y de ocio	0,93	0,98	0,89
Actividades de voluntariado y benéficas	0,94	0,97	0,93
Representación gubernamental	0,73	0,80	0,65
Representación parlamentaria	0,89	0,90	0,85
Representación en asambleas territoriales	0,82	0,94	0,90
Dirección de empresas	0,26	0,27	0,34
Dirección de banca pública o semipública	0,50	0,43	0,38
Financiación pública de I+D	0,51	0,51	0,51
Medios públicos de información	0,67	0,67	0,67
Federaciones deportivas	0,33	0,33	0,33
Percepción de la salud propia	0,98	0,96	0,97
Esperanza de vida	0,96	0,96	0,96
Años de vida con buena salud	0,98	0,98	0,98
Consumo de tabaco y bebidas alcohólicas	0,94	0,94	0,94
Hábitos de vida saludables	0,85	0,85	0,85
Atención sanitaria	1,00	1,00	1,00
Atención odontológica	0,98	0,99	0,98

Fuente: Eustat. Indicadores estructurales. Índice de Igualdad de Género

Figure 2
2019 SDG Gender
Index scores
and rankings
by country

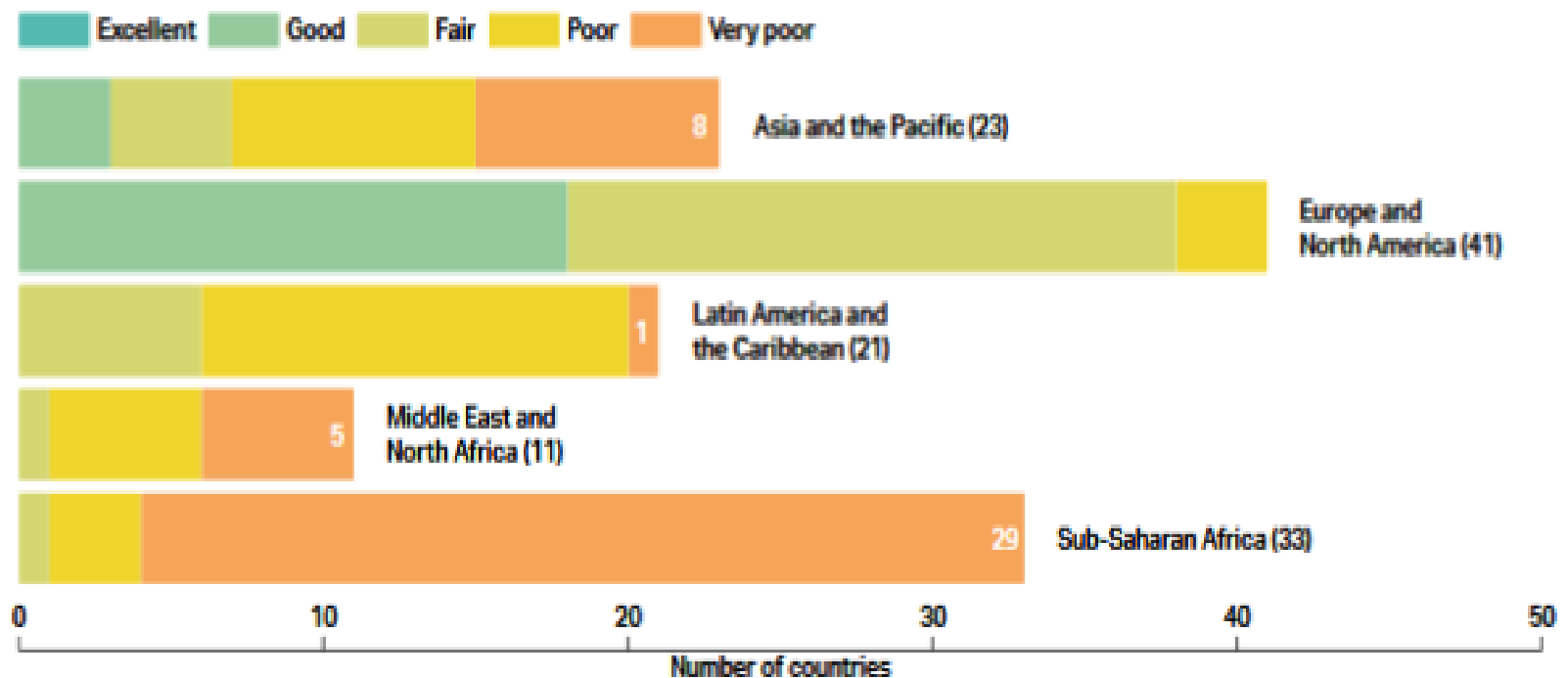

1	Denmark	89.3	23	Spain	79.7	45	Kazakhstan	71.1
2	Finland	88.0	24	Lithuania	79.4	46	Ukraine	71.0
3	Sweden	88.0	25	Latvia	79.4	47	Argentina	70.8
4	Norway	86.7	26	Canada	79.0	48	Israel and Bulgaria	70.7
5	Netherlands	86.6	27	Malaysia	77.6	49	Romania	70.6
6	Norway	86.6	28	United States of America	77.6	50	Japan	70.6
7	Germany	86.2	29	Bosnia	77.6	51	Albania	70.6
8	Canada	85.0	30	Poland	77.0	52	Thailand	70.3
9	Ireland	85.4	31	Israel	76.7	53	Mongolia	70.3
10	Australia	85.2	32	Uruguay	75.5	54	Moldova	69.5
11	New Zealand	85.1	33	Montenegro	74.5	55	Paraguay	69.4
12	Switzerland	85.0	34	Bosnia	74.5	56	Egypt	67.9
13	Austria	84.8	35	Hungary	74.1	57	Colombia	67.9
14	France	84.0	36	Belarus	73.8	58	Ecuador	67.7
15	Belgium	83.3	37	Mauritius	73.1	59	Russia	67.6
16	Portugal	83.1	38	Bosnia and Herzegovina	72.8	60	Malaysia	67.5
17	United Kingdom	82.2	39	Chile	72.8	61	Azerbaijan	67.5
18	Croatia	82.0	40	Georgia	72.8	62	Viet Nam	67.2
19	Italy	81.6	41	South Korea	72.8	63	Panama	67.2
20	Czechia	81.4	42	FYR Macedonia	72.2	64	Mexico	66.8
21	Japan	80.8	43	Romania	72.0	65	Algeria	66.8
22	Slovakia	79.8	44	Costa Rica	71.4	66	Peru	66.7

97	Tanzania	58.8	98	Guatemala	58.3	111	Côte d'Ivoire	46.9
99	Bolivia	58.3	99	Bhutan	58.3	112	Angola	46.9
99	Indonesia	58.3	101	Rwanda	58.1	113	Pakistan	46.9
101	Laos	58.2	102	Kuwait	58.1	114	Burkina Faso	46.8
101	North Africa	58.1	103	Iran	58.1	115	Iraq	46.8
102	Egypt	58.1	104	Yemen	58.1	116	North Korea	46.8
103	Philippines	58.1	105	India	58.1	117	Hong Kong	46.8
104	China	58.1	106	Cambodia	58.0	118	Cameroon	47.3
105	Honduras	58.1	107	Kenya	58.1	119	Madagascar	47.3
106	Dominican Republic	58.0	108	Myanmar	58.1	120	Sierra Leone	47.3
107	Brazil	58.0	109	Lesotho	58.0	121	Liberia	47.3
108	El Salvador	58.0	110	Zimbabwe	58.0	122	Nigeria	48.1
109	Belize	58.0	111	Tanzania UN	58.0	123	Mali	48.0
110	Sri Lanka	58.1	112	Nepal	58.0	124	Mauritania	48.0
111	Honduras	58.1	113	Iraq	58.0	125	Niger	44.6
112	Venezuela	58.1	114	Senegal	58.0	126	Yemen	44.7
113	Burkina Faso	58.0	115	Laos PDR	58.0	127	Congo	44.0
114	Mauritania	58.0	116	Malawi	58.0	128	DR Congo	38.2
115	Jordan	58.0	117	Uganda	58.0	129	Chad	33.4
116	Lebanon	58.0	118	Zambia	58.1			
117	Egypt	58.0	119	Dominican	48.8			
118	Mexico	58.3	120	Kazakhstan	48.3			

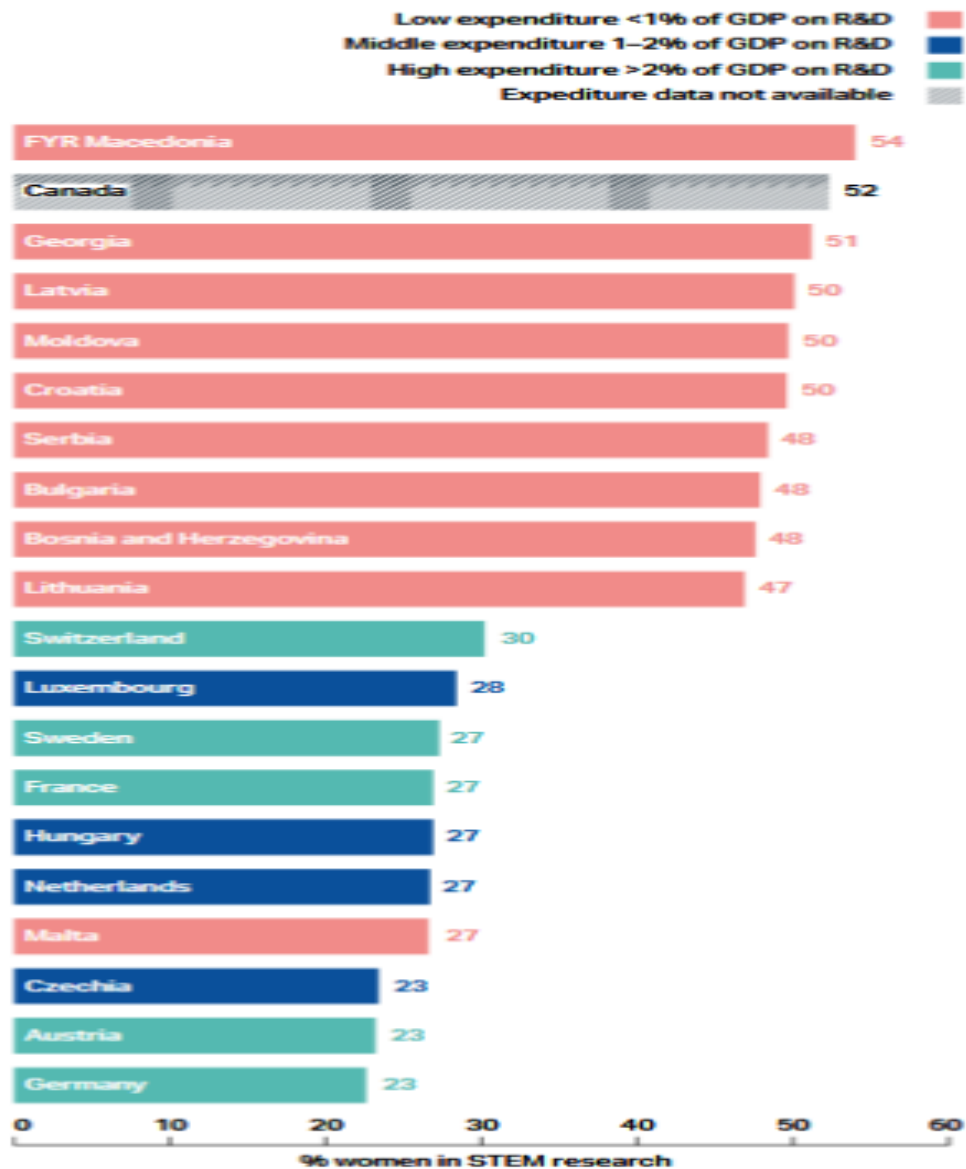
Source: Equal Measures 2020, 2019

Figure 4 Number of countries by 2019 SDG Gender Index score grouping

Source: *Equal Measures 2030, 2019*

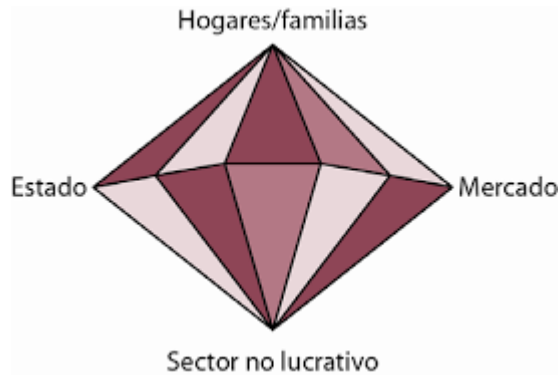
Figure 11 Women in STEM research and expenditure on STEM research in Europe and North America, 2016

Source: Equal Measures 2030, 2019 based on Eurostat, 2016

i

- Zaintzen diamantea (Shahra Razavi: 2007)

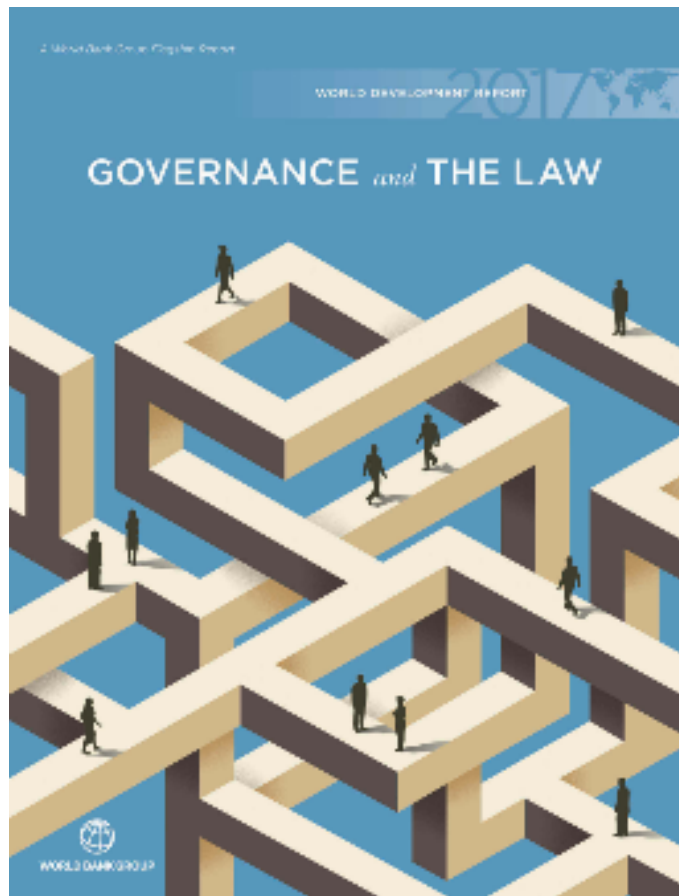
“Arrailak beti??”

Interseksionalidade
aren garrantzia

hizkuntza

MUNDUKO BANKUAK: SAILKAPENA ERRENTAREN ARABERA

- Kanbio tasa
- EAP

Garapena = GIZA GARAPENA

Proposamen teorikoa:

- Egileak: Amartya Sen eta Martha Nussbaum
- “Gizakia Garapenaren HELBURU bezala (eta ez bitarteko bezala)”
- “Giza GAITASUNEN sustapena”
 - Zer egiteko eta izateko gai da pertsona? Galderari erantzuten diete gaitasunek
- “Gaitasunak erabiltzeko AUKERAK”

Babesleak:

- UNDP/NBGP (Nazio Batuen Garapenerako Programa)
- UNCTAD (Merkataritza eta Garapenari buruzko Nazio Batuen Goi bilera)

Adierazlea:

- Giza Garapenaren Indizea (GGI)

13. irudia. Martha Nussbaumen gaitasun nagusiak, eta Ingrid Robeynsenak

Martha Nussbaumen gaitasun nagusiak

1. **Bizitza:** iraupen normaleko giza bizitza bat bizitzeko gai izatea, amaierara arte, garaia baino lehenago edo bizitza bizitzea merezi ez duen zerbait bihurtu aurretik hil gabe.
2. **Gorputz osasuna:** gai izatea osasun ona edukitzeko, ugalketa-osasun ona barne; behar bezala elikatuta egoteko eta etxebizitza egokia izateko gaitasuna.
3. **Integritate fisikoa:** gai izatea toki batetik bestera askatasunez eta segurtasunez mugitzeko.
4. **Zentzumenak, irudimena eta pentsamendua:** gai izatea zentzumenak erabiltzeko, imajinatzeko eta arrazoitzeko, eta modu benetan gizatiarrean egin ahal izatea hori guztia, hau da, hezkuntza egokiaren bidez informazioa eskuratuta eta landuta.
5. **Emozioak:** gai izatea norberaz kanpoko gauza eta pertsonekin lotura afektiboak izateko.
6. **Arrazoimen praktikoa:** gai izatea ongiaren kontzeptu bat eratzeko eta bizitzaren plangintzari buruzko gogoeta kritikoa abiatzeko.
7. **Afiliazioa:** gai izatea beste pertsona batzuekin eta beste batzuei emanik bizitzeko, eta gai izatea beste edonork adinako balioa duen izaki duin bati dagokion trataera jasotzeko.
8. **Beste espezie batzuk:** gai izatea animaliekin, landareekin eta naturaren munduarekin interesatuta eta haiekin erlazioan bizitzeko.
9. **Jolasa:** gai izatea jolasteko eta aisiako jardueraz gozatzeko.
10. **Norberaren ingurunearekiko kontrola (ingurune politiko nahiz materialarekikoa):** gai izatea erabaki politikoetan eraginkortasunez parte hartzeko, gai izatea jabetzen jabe izateko.

Ingrid Robeynsen gaitasunak

1. Bizitza eta osasun fisikoa.	9. Etxebizitza eta ingurumena.
2. Adimen osasuna eta ongizatea.	10. Mugikortasuna.
3. Integritatea eta gorputz segurtasuna.	11. Aisiako jarduerak.
4. Gizarte harremanak.	12. Denboraren erabileraren gaineko erabakiak hartzeko eskumena.
5. Jabekuntza politikoa.	13. Errespetua (norberaren burua errespetatzea, duintasunez).
6. Hezkuntza eta ezagutza.	14. Erlijioa.
7. Ordaindu gabeko etxeko lanak eta zaintza lanak.	
8. Lan ordaindua eta bestelako proiektu batzuk.	

- Bizitza luze eta osasuntsua
- Hezkuntza
- Bizitza maila duina

- Bizitza itxaropena jaiotzean

- Batzbesteko eskola urteak
- Esperotako eskola urteak

- Sarrera “PC” EAPan neurtuta

BPGren alternatiba esplizituzat, indize erraz bat sortu zen —Giza Garapenaren Indizea (GGI)—, bizitza luzean, oinarrizko hezkuntzan eta beharrezko den gutxieneko sarreran oinarritua. Noski, GGIk —nahiko entzute lortu zuen eztabaida publikoan— **ez du “fintasun” handirik**, eta horrek, neurri batean, BPGren antzeko bihurtzen du.

Diagnosi honekin ez dut gutxietsi nahi, ez noski. GGI diseinatzen Mahbub-ekin lan egiteko zortea izan nuen, eta, beraz, ikuspegi horretatik uste dut xedetzat ezarritako guztia lortu zuela adierazle horrek, nahiz eta garatu gabea izan; hau da,

- BPGren antzeko adierazle sinplearen funtzioa betetzea
- baina diru-sarrera edo kontsumo-ondasun ez ziren guztia baztertu gabe.

Hala ere, giza garapenaren ikuspegiaren zabaltasun handia ez da nahastu behar GGIren maila zorrotzarekin, zenbaitetan gertatzen den bezala. (Amartya Sen, Giza garapenari buruzko txostena, 2010)

DIMENTSIOAK

Osasuna

Heziketa

Bizitza-maila

ADIERAZLEAK

Bizi-itxaropena

Itxarondako
eskolatze-urteak

Batez besteko
eskolatze-urteak

Biztanleko nazio-
errenta gordina

**DIMENSIO-
INDIZEAK**

Osasun-indizea

Heziketa-indizea

Bizi-mailaren indizea

Giza Garapen Indizea (GGI)

Dimentsioa	Adierazlea	Gutxienez	Gehienez
Osasuna	Bizi-itxaropena jaiotzean	20	85
	Itxarondako eskolatzeko urteak	0	18
Heziketa	Batez besteko eskolatzeko urteak	0	15
Bizi-maila	Biztanleko nazio-errenta gordina (2011ko dolarretako erosteko ahalmenaren parekotasuna)	100	75.000

$$Dimentsio - indizea = \frac{Oraingo balioa - gutxieneko balioa}{Gehieneko balioa - gutxieneko balioa}$$

$$GGI = (I_{Osasuna} \cdot I_{Heziketa} \cdot I_{Dizi-maila})^{\frac{1}{3}}$$

Adibidea: Euskal AE

Adierazlea	Balioa
Bizi-itxaropena jaiotzean	83,42
Itxarondako eskolatzeko urteak	18,76
Batez besteko eskolatzeko urteak	10,79
Biztanleko nazio-errenta gordina (2011ko dolarretako erosteko ahalmenaren parekotasuna)	42.100

$$\text{Osasunaren indizea} = \frac{83,42 - 20}{85 - 20} = 0,976$$

$$\text{Itxarondako eskolatzeko urteen indizea} = \frac{18 - 0}{18 - 0} = 1$$

$$\text{Batez besteko eskolatzeko urteen indizea} = \frac{10,79 - 0}{15 - 0} = 0,719$$

$$\text{Heziketaren indizea} = \frac{1 + 0,719}{2} = 0,860$$

$$\text{Bizi-mailaren indizea} = \frac{\ln(42.100) - \ln(100)}{\ln(75.000) - \ln(100)} = 0,913$$

$$GGI = (0,976 \cdot 0,860 \cdot 0,913)^{\frac{1}{3}} = 0,915$$

2.- (10 puntu) 2013ko Giza Garapenari buruzko txostenak honako informazioa ematen du:

- Taulako datuak kontuan izanda banatu itzazu taulako herrien artean honako Giza Garapenaren Indizearen (GGI) datuak eta errenta *per capita* ("pc") datuak. Azaldu nola egiten duzun (herri bat hartu dezakezu adibide moduan)
- GGI: 0,786; 0,702; 0,374; 0,456; 0,699; 0,955; 0,895; 0,775
- Errenta "pc" dolarretan (EAP): 12.947; 7.945; 1.070; 48.688; 11.011; 1.000; 52.613; 8.506
- Konparatu itzazu Norvegia eta Singapur

Sailkapena GGI	Herria	Sailkapena "pc" - GGI
GGI oso altua		
1	Norvegia	4
18	Singapur	-15
GGI altua		
56	Errumania	16
61	Mexiko	4
GGI ertaina		
96	Dominikar Errepublika	-11
101	Txina	-11
GGI baxua		
161	Haiti	7
175	Afganistan	-3

5.- Aztertu itzazu ondorengo hiru herriak. Irakurri itzazu A eta C zutabeak eta lotu irakurketa hori D eta E zutebeenarekin (ez hartu kontuan urte diferenteetako datuak direla)

A	B	C	D	E
		GNI per capita rank minus HDI rank	Public health expenditure	Public expenditure on education
HDI rank	Country		(% of GDP)	(% of GDP)
		2014	2013	2005–2014
1	Norway	5	9,6	6,6
21	Belgium	0	11,2	6,5
32	Qatar	-31	2,2	2,4

1. Egin ezazu Ongizate adierazleen inguruko hausnarketa

3.- Azaldu itzazu adierazle hauek (zer diren, zer esan nahi duten, zertarako erabiltzen diren):

- Elkartruke Erlazio Erreala
- Estaldura tasa
- Eros Ahalmenaren Parekidetasuna
- S90/S10

15. irudia. Ongizatearen eta berdintasun ezaren adierazle konposatu nagusiak

Adierazle orokorrak				
Adierazlea	Erakundea	Kopurua	Dimentsioak	
Giza Garapenaren Indizea (GGI)	GNBP	4	<ul style="list-style-type: none"> - osasuna - hezkuntza - diru-sarrerak 	
GGI, berdintasun ezera egokitua (GGI-BE)	GNBP	4	<ul style="list-style-type: none"> - osasuna - hezkuntza - diru-sarrerak 	
DAPI Dimentsio Anitzeko Pobrezia Indizea	GNBP	10	<ul style="list-style-type: none"> - osasuna - hezkuntza - bizi-mailak 	
Bizitza hobe baterako indizea	ELGA	24	<ul style="list-style-type: none"> - etxebizitza - diru-sarrerak - enplegua - komunitatea - hezkuntza - ingurumena 	<ul style="list-style-type: none"> - hixitarren konpromisoa - osasuna - gogobetetasuna - segurtasuna - bizitza-lana oreka

Desberdintasunei doitutako Giza garapenaren indizea (GGI-D/IDH-D):

- Desberdintasunik gabe $GGI-D = GGI$. Zenbat eta desberdintasun handiagoak alde handiagoa bi indize hauen artean
- “Beraz GGI giza garapenaren giza garapen potentziala bezala uler daiteke eta GGI-D garapen erreala”

Desberdintasunekin lotutako beste adierazle bat, CRI, 2018

RESUMEN DE DEVELOPMENT FINANCE INTERNATIONAL Y OXFAM OCTUBRE DE 2018

El centro financiero de Dhaka, en Bangladesh. A pesar del crecimiento económico del país, cerca de 40 millones de personas siguen viviendo por debajo del umbral nacional de pobreza en Bangladesh. Foto: GMB Akrash/Oxfam

ÍNDICE DE COMPROMISO CON LA REDUCCIÓN DE LA DESIGUALDAD (CRI) 2018

Un ranking mundial de Gobiernos basado en lo que están haciendo para reducir la brecha entre ricos y pobres

Bizitza hoberako indizea

- *Better Life Index* (ELGE) oso berria da (2011an argitaratu zen lehen aldiz)
- Sarkozy txostenaren ondorioa?
- Ongizaterako funtsezkoak diren 11 gai/dimentsio
 - Bizitza materiala (enplegua, sarrerak, etxebizitza) bzizitza kalitatea (komunitatea, hezkuntza, oreka laboral-pertsonal, ingurugiro, partehartzea, osasuna, satisfakzioa norberaren bizitzarekin eta segurtasuna).
- 24 indikatzailek osatzen dute, batzuk kualitatiboak
- 36 herrientzat kalkulatzen da
- Genero desberdintasunei buruzko informazioa ematen du

Bizita hobe baterako indikatzaile eta dimentsioak

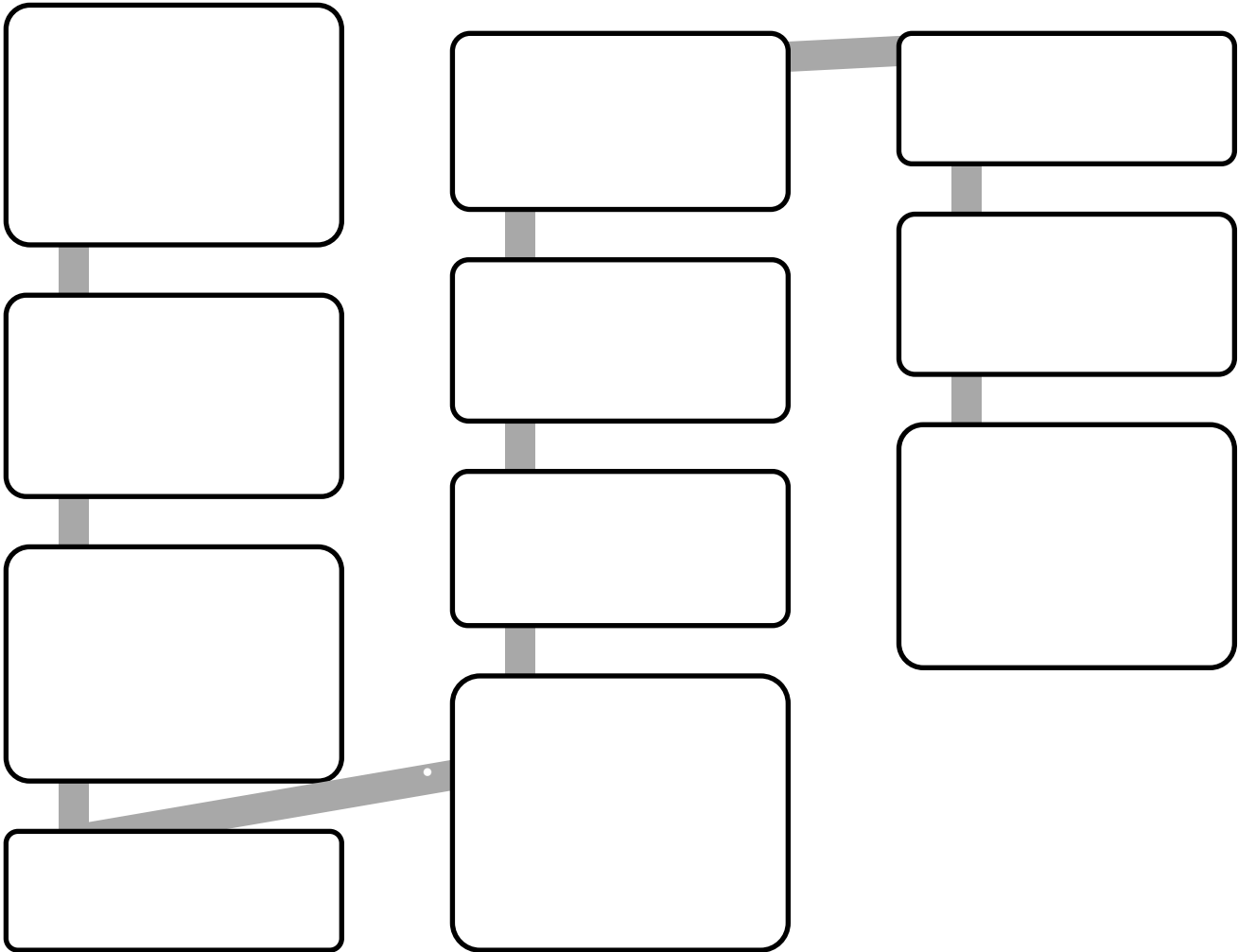
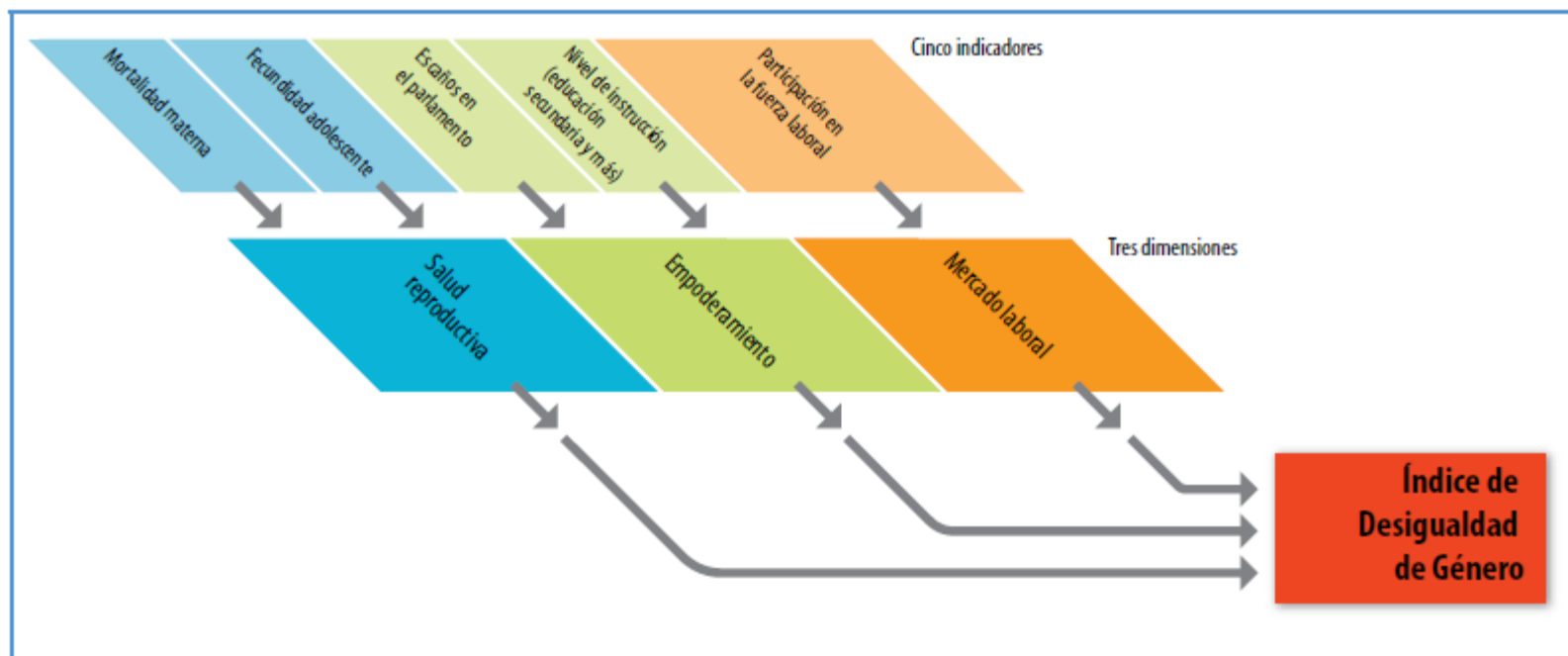

FIGURA 5.3 Componentes del Índice de Desigualdad de Género

IDG: tres dimensiones y cinco indicadores

Nota: el tamaño de los recuadros refleja las ponderaciones relativas de indicadores y dimensiones.

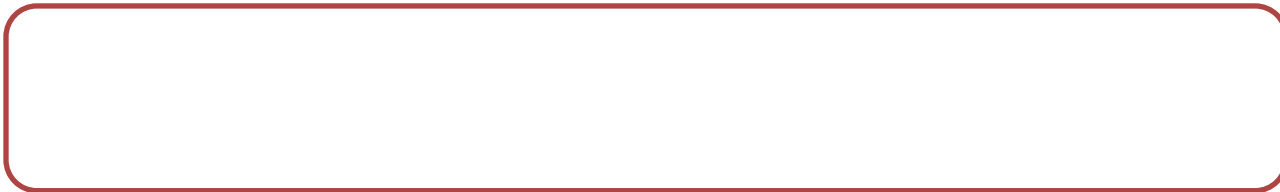
Fuente: HIDRO.

- Osasuna
- Hezkuntza
- Bizitza maila

- Bizitza esperantza jaiotzean

- Batzabesteko eskola urteak
- Esperotako eskola urteak

- Gizonen soldaten %
- Jarduera ekonomikoasarreraren %???

- Emakumeen GeGI gizonena baino %8 baxuagoa da
- Herri batzutan
 - emakumeen GeGI \geq gizonen GeGI
 - hezkuntza datu hobeak
 - Bizitza itxaropen handiagoa (5 urtetik gorako aldea)

- Ugalketa osasuna
- Jabekuntza
- Lan merkatua

- Amen heriotza tasa: Zenbat hiltzen diren haurdunaldiarekin lotutako arrazoiengatin (bizirik jaiotako 100.000)
- Nerabeen jaiotza tasa: 15-19 urte bitartekoan jaiotza tasak (15-19 urte bitarteko 1000 emakume)

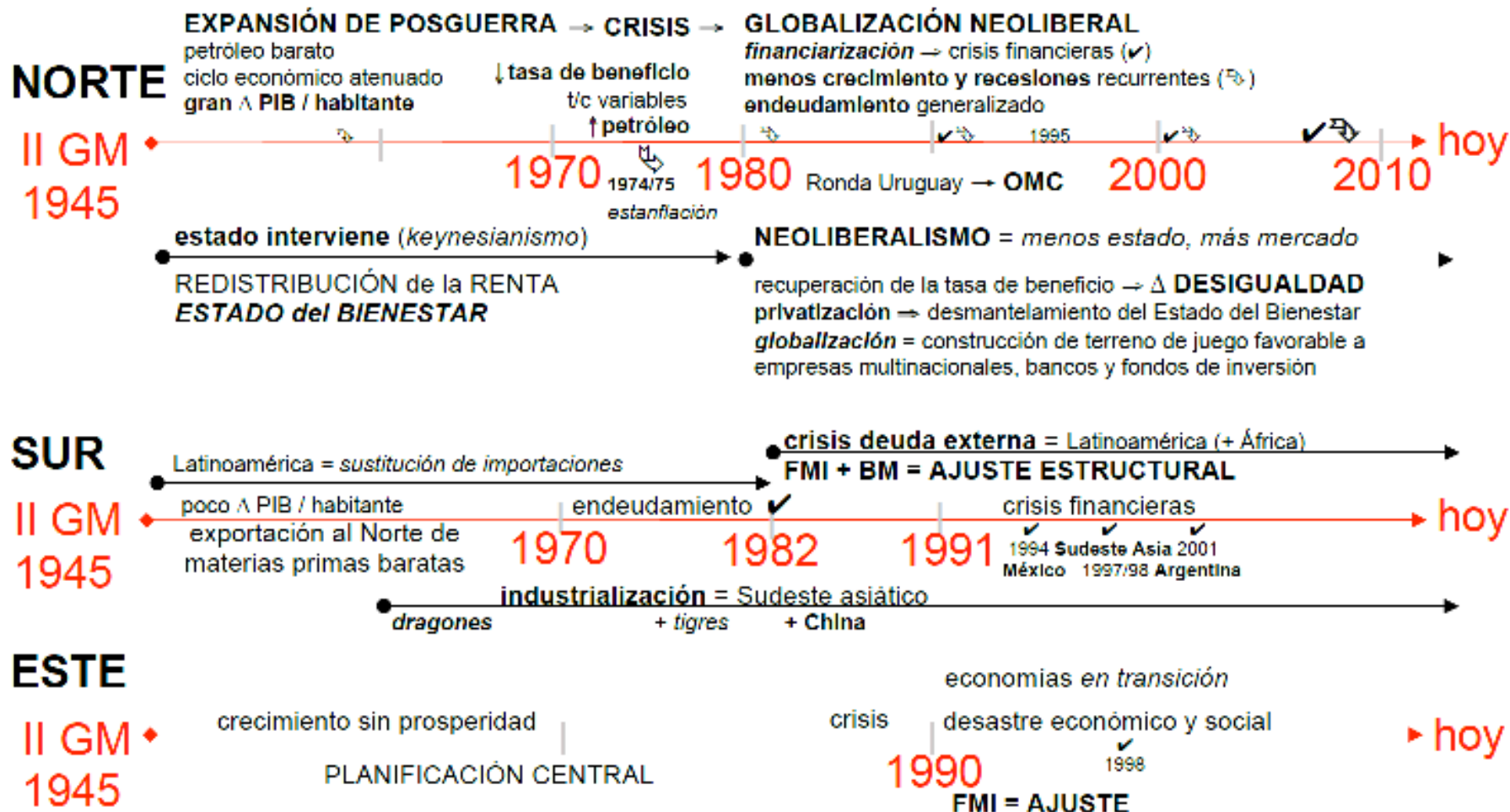
- Emakumeen % legebiltzarretan
- Gutxienez bigarren hezkuntza duen populazioa

- Partehartzea populazio aktiboan

BESTE ADIERAZLE KONPOSATUA: ZNG (ZORION NAZIONAL GORDINA, BUTAN)

EVOLUCIÓN DE LA ECONOMÍA MUNDIAL: DE LA EXPANSIÓN DE LA POSGUERRA A LA GLOBALIZACIÓN NEOLIBERAL

GERRA OSTEKO HAZKUNDEA (1950-1973)

- Hazkunde ekonomikoa maila altu eta egonkorretan
- Teknologia eta energia oinarri berriak
- Lan antolakuntza eta ekoizpen egitura berria
- Politika Ekonomiko berria
- Nazioarteko arkitektura ekonomiko berria (NDF, MB, GATT)

II Mundu Gerraren osteko hazkundearen oinarrizko eragileak (teknologia eta energia)

- Aldaketa teknologiko sakonak
 - gerrarako teknologiaren erabilpena industrian
 - petrokimika, burdingintza, garraioa, telekomunikazioak, kapital ondasunak, etab.
- Prozesu eta produktuetan berrikuntzak
 - plastikoak, aleazioak, etab.
 - enpresen arteko lehia
- Energia merkeko politika
 - kontsumoaren igoera
 - energia kostuen murrizketa
 - petrolioaren lehentasuna
 - petrolio iturrien monopolioa (7 Ahizpak)

II Mundu Gerraren osteko hazkundearen oinarrizko eragileak

(lan antolakuntzan aldaketak)

Lanaren antolakuntza fordista

- Soldata harremana
 - produktibitateari lotuta
 - soldata errealaren gorakada
- Industria harremana
 - negozioazio kolektiboaren instituzionalizazioa
 - Estatuaren, patronalaren, eta sindikatuen arteko harremana
 - lan merkatuaren arauketa
- Kontsumo eredua
 - masa kontsumo uniformeak
 - klase ertainen sendotzea

II Mundu Gerraren osteko hazkundearen oinarrizko eragileak

(politika ekonomiko berria)

- Liberalismo ekonomikoaren bazterketa
 - merkatuaren mugak agerian
 - krisialdiaren aurrean arautzeko beharra
- Keynesianismoaren gorakada
 - Estatuaren esku-hartzea ekonomian
 - zikloaren aurkako politikak
 - Ongizate Estatuaren legitimazioa

II Mundu Gerraren osteko hedapenaren bukaera: 70eko krisialdia

- Lan antolakuntzaren haustura
 - muga teknikoak: malgutasun txikia
 - soldata-produktibitatea harremanaren haustura
 - langabezia, lan merkatuaren segmentazioa eta malgutasuna
- Energia ereduaren haustura: petrolioaren krisia
 - energia kontsumoaren igoera nabarmena
 - petrolioarekiko menpekotasun handiegia
 - petrolioaren krisia LPEE/OPEParen politikak eraginda
- Nazioarteko moneta sistemaren haustura (dolar patroiaaren amaiera)
- Estatuaren krisialdi fiskala
- Kanpo zorraren krisialdia, gehienbat Latinoamerika eta Afrikan

GLOBALIZAZIOA DEFINITU NAHIAN

Globalizazioaren inguruko bi ideia orokor:

- Harreman kapitalisten hedapena (geografikoki, ideologikoki eta fluxuen kopuruari begira ere)
- Nazioarte mailako eragileen arteko elkarmenpekotasun handiagoa

GLOBALIZAZIOA HARREMAN KAPITALISTEN HEDAPEN GISA

- 70eko hamarkadaren krisialdiaren ondorioz, 80ekoan Ongizate Estatuaren gainbehera mendealdeko herrialde industrializatuetan
- Monetaristek eta Eskaintzaren Ekonomiaren jarraitzaileek bultzatuta, desarauketa, eta kapitalismo merkatuzaleago baten eraikuntza
- Garapen bideko herrialdeetan NDF-k eta MB-ak inposatuta, doikuntza politiken aplikazioa (defizit publiko eta inflazioaren aurkako borroka, pribatizazioak, aurrekontu-murrizketak...)

- Planifikazio zentralerako herrialdeetan emandako eraldaketek trantsizio prozesu bat zabaldu zuten kapitalismoaren
- Duela hamarkada batzuk baino jende gehiago dago gaur egun harreman kapitalistenpean: produkzio, kontsumo eta inbertsio harreman kapitalistak gero eta hedatuago daude, eta gero eta era merkatuzaleagoan
- Multinazionalak mundu mailara hedatzen dute euren jarduerak, merkatu berriak zabalduz, nazioarteko merkatuan errentagarritasuna bilatuz, edo ekoizpen prozesuaren faseak herrialde desberdinetan kokatuz

GLOBALIZAZIOA ELKARMENPEKOTASUN HANDIAGOKO EGOERATZAT HARTUTA

- Gobernu estatalak boterea galtzen hasiak dira (autonomia gutxiago ekonomi politika egiterakoan) euren ahalmena estatuen gaineko beste erakunde batzuetara pasatzen ari delarik
- Nazioarteko merkataritza eta kapital fluxuei dagokienez, elkartrukeak gero eta eragozpen eta traba gutxiagokoak dira, gobernuen arteko akordio desberdinetan oinarrituta
- Garraio eta komunikazioen alorrean emandako aurrerapenek ondasun eta zerbitzuen zein informazioaren elkartrukea erraztu dute

- AEBen hegemonia ekonomikoaren amaiera eta Europa, Japonia eta Asiako Ekialdeko herrialdeen konkurrentzia
- Harreman ekonomikoetarako trabak desagertzen ari direnez, ekonomia bakoitzaren portaerak eragin handiagoa izango du besteetan (elkarmenpekoagoak)
- Ekoizpen eta kontsumo harreman kapitalistak gero eta hedatuago egoteaz gain, elkarri gero eta lotuago ere egongo dira enpresa transnazionalen jardueraren bitartez (merkatu berriak, lan-esku merkea, edo lehengaien eskurapena bilatuz eta ekoizpen prozesua zati desberdinetan banatuz)
- Baina batzuen eta besteen menpeko harremanen desagerpenik EZ

→ Globalizazioa, liberalizazioari esker emandako merkatuen integrazio gero eta estuagotzat hartu daiteke. Globalizazioaren hedapena desberdina da merkatu nagusietan: handia inbertsioen alorrean, txikiagoa merkataritzarenean, eta oso murrizta pertsonentzat

Nazioarteko fluxu ekonomikoak	Liberalizazio prozesua (joku arauak)	Zirkulazio gehiago (emaitza)
Ondasunen merkataritza	Nahiko aurreratuta (MME)	Hazkundera ez oso azkarra
Kapitalen mugimendua	Ita askatasun osoa mundu mailan	Hazkunde itzela eta ezegonkortasuna (krisialdi finantzarioak)
Pertsonen mugimenduak	Gero eta oztopo gehiago baliabide gutxikoentzat	Mundu mailan mantendu denboran zehar (uste baino tasa txikiagoetan)

→ Ohikoa da globalizazio mundu guztiari eragiten dion fenomeno positibo gisa ikustea

→ Baina irabazleen eta galtzaileen arteko dinamika gisa ere uler daiteke

→ Fluxu ekonomikoak ez dira guztiz globalak: zenbait ekonomietan kontzentratuta eta beste batzuetara gutxi ailegatuta

GLOBALIZAZIOAREN TRESNAK ETA ERAGILEAK

- Aurrerapen teknologikoak garraio eta komunikazioen alorretan tresna nagusia (mundu txikiago baten irudipena)
- Onuradun nagusiak: enpresa transnazionalak (beste inork baino hobeto jakin dute aprobetxatzen aurrerapen teknologikoei lotutako kostuen merkatzeak)
- Sustatzaile nagusiak: nazioarteko zenbait erakunde (Munduko Bankua, Munduko Merkataritza Erakundea, Nazioarteko Diru Funtza)
- Eta Estatuak (gobernuak?) globalizazioaren bultzatzaile ala biktimak dira?

https://cincodias.elpais.com/cincodias/2018/10/09/midinerro/1539108498_195177.html
2018/09/11

Evolución de las mayores economías del mundo

Clasificación mundial PIB en miles de millones de dólares

2017			2018			2019			2020			2023		
1	 EE.UU.	19.485,4	1	 EE.UU.	20.513,0	1	 EE.UU.	21.482,4	1	 EE.UU.	22.289,3	1	 EE.UU.	24.670,5
2	 China	12.014,6	2	 China	13.457,3	2	 China	14.172,2	2	 China	15.462,0	2	 China	19.500,6
3	 Japón	4.873,2	3	 Japón	5.070,6	3	 Japón	5.220,6	3	 Japón	5.371,7	3	 Japón	5.907,6
4	 Alemania	3.700,6	4	 Alemania	4.029,1	4	 Alemania	4.117,1	4	 Alemania	4.331,7	4	 Alemania	4.937,2
5	 Reino Unido	2.620,1	5	 Reino Unido	2.008,9	5	 India	2.957,7	5	 India	3.250,9	5	 India	4.329,9
6	 India	2.602,9	6	 Francia	2.794,7	6	Francia	2.844,7	6	 Francia	2.979,4	6	 Francia	3.363,5
7	 Francia	2.587,7	7	 India	2.600,0	7	 Reino Unido	2.809,0	7	 Reino Unido	2.912,9	7	 Reino Unido	3.257,1
8	 Brasil	2.055,1	8	 Italia	2.006,9	8	Italia	2.112,9	8	 Italia	2.191,7	8	 Italia	2.395,6
9	 Italia	1.938,7	9	 Brasil	1.909,4	9	Brasil	1.929,7	9	 Brasil	2.027,6	9	 Brasil	2.351,3
10	 Canadá	1.653,0	10	 Canadá	1.733,7	10	Canadá	1.820,4	10	 Canadá	1.937,0	10	 Canadá	2.331,9
11	 Rusia	1.577,3	11	 Corea del Sur	1.655,6	11	Corea del Sur	1.699,7	11	 Corea del Sur	1.761,9	11	 Corea del Sur	2.054,6
12	 Corea del Sur	1.540,3	12	 Rusia	1.576,5	12	Rusia	1.649,2	12	 Rusia	1.683,8	12	 Rusia	1.818,4
13	 Australia	1.379,3	13	 ESPAÑA	1.437,0	13	ESPAÑA	1.474,1	13	ESPAÑA	1.550,8	13	 Australia	1.794,4
14	 ESPAÑA	1.314,0	14	 Australia	1.427,9	14	Australia	1.461,4	14	 Australia	1.511,1	14	 ESPAÑA	1.750,1
15	 México	1.151,0	15	 México	1.199,3	15	México	1.242,4	15	 México	1.306,8	15	 México	1.527,0
16	 Indonesia	1.015,4	16	 Indonesia	1.005,3	16	Indonesia	1.066,8	16	 Indonesia	1.173,1	16	 Indonesia	1.448,4
17	 Taiwán	851,3	17	 Países Bajos	909,9	17	Países Bajos	933,2	17	 Países Bajos	980,6	17	 Países Bajos	1.106,6
18	 Países Bajos	832,2	18	 Arabia Saudí	769,0	18	Arabia Saudí	795,6	18	Arabia Saudí	815,3	18	 Turquía	958,3
19	 Arabia Saudí	696,7	19	 Turquía	713,5	19	Suiza	731,1	19	Suiza	766,6	19	 Arabia Saudí	809,5
20	Suiza	679,0	20	Suiza	709,1	20	Turquía	631,2	20	Turquía	744,1	20	Turquía	873,6

Paridad de poder de compra (PPC)

En miles de millones de dólares

2018

1		China		25.313,27
2		EE UU		20.513,00
3		India		10.401,44
4		Japón		5.632,48
5		Alemania		4.379,07
6		Rusia		4.179,60
7		Indonesia		3.495,92
8		Brasil		3.370,62
9		Reino Unido		3.033,68
10		Francia		2.968,53
11		México		2.575,21
12		Italia		2.398,17
13		Turquía		2.314,40
14		Corea del Sur		2.139,68
15		ESPAÑA		1.867,88
16		Arabia Saudí		1.856,95
17		Canadá		1.852,51
18		Irán		1.652,89
19		Tailandia		1.323,21
20		Australia		1.318,60

Fuente: FMI

BELÉN TRINCADO / CINCO DÍAS